

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 099 (7024)

Böyük Qayıdış
programının Xocalı
səhifəsi

SƏS

5 iyun 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Vədləri imzası qədər
dəyərli olan Azərbaycan!

İlham Əliyev: "Azərbaycan qaz təchizatı
məsələlərində özünü etibarlı tərəfdaş
kimi artıq sübut edib"

Sülhə gedən yolda ortaya çıxan
MARAQLAR

Hansı hallarda müddətli
əmək müqaviləsi bağlanır?

Şaman: "Azərbaycanın bütün
ərazisi mistik enerji
mərkəzləri ilə doludur"

Avtobuslarda niyə "cəhənnəm
istisi" hökm sürür?

Dağıdıcı
müxalifətdə Əli
Kərimli problemi
yaranır

Ölümə məhkum
edilmişlər...

Qlobal tədbirlərə yüksək səviyyədə ev sahibliyi edən paytaxt Bakı son dövrlərdə artıq beynəlxalq işgüzar tədbirlərin təşkil edildiyi mərkəz kimi tanınır. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 kimi mötəbər bir tədbirin təşkilinin Azərbaycana həvalə edilməsi ölkənin dünyada beynəlxalq və geniş miqyaslı tədbirlərin uğurlu təşkilatçısı statusunu bir daha sübut edir. BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29-un cari ildə Azərbaycanda keçirilməsi əlbəttə ki, ölkəmizə olan daha bir ehtiramın təzahürüdür. Azərbaycanın dünyanın ən böyük və mühüm dövlətlərarası tədbirlərindən biri olan COP29-a 2024-cü ildə ev sahibliyi etməsi Prezident İlham Əliyevin növbəti təntənəli qələbəsidir. Təbii ki, beynəlxalq tədbirlərin Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizin inkişafının təqdimatı baxımından da əhəmiyyətlidir. COP29 çərçivəsində bütün dünyada gedən proseslərə, o cümlədən iqlim, həm digər yaşıl ideyalar, yaşıl proqramla bağlı məsələlərə Azərbaycan platformasında baxılacaqdır.

"BAKI ENERJİ HƏFTƏSİ ENERJİ SİYASƏTİNİN BÜTÜN SEQMENTLƏRİNİ ƏHATƏ EDİR - NEFT, QAZ, EMAL, İXRAC VƏ ƏLBƏTTƏ Kİ, YAŞIL ENERJİ"

Genişmiqyaslı hadisə - COP29-a hazırlıq

Vədləri imzası qədər dəyərli olan Azərbaycan!

İlham Əliyev: "Azərbaycan qaz təchizatı məsələlərində özünü etibarlı tərəfdaş kimi artıq sübut edib"

QAZA OLAN QITLIĞI ARADAN QALDIRDI"

Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəllifi olduğu neft strategiyasının qazandırdığı nailiyyətlər, Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac boru kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri, "Şahdəniz" və digər layihələrin həyata keçirilmə prosesi ölkə iqtisadiyyatının sürətli inkişafında, Azərbaycanın enerji ölkəsi kimi uzunmüddətli inkişafında, eləcə də enerji təhlükəsizliyinin təminatçısına çevrilməsində mühüm rol oynayır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasətini uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin məqsədyönlü və uzaqgörən siyasəti nəticəsində bu sahədə böyük uğurlar əldə olunub. Dünyanın potensialı qaz ixracatçısına çevrilən ölkəmiz regionun və Avropanın enerji xəritəsini zənginləşdirir, müstəqil iqtisadi siyasət yeridən bir ölkə kimi bir sıra global enerji və nəqliyyat layihələrinin təşəbbüskarı və fəal iştirakçısı rolunda çıxış edir. Ötən əsrin 90-cı illərinin sonunda Azərbaycandan Gürcüstanın Qara dənizdəki Supsa limanına gedən birinci neft boru kəmərinin açılışı əhəmiyyətli hadisəyə çevrildi. Azərbaycanın tərəfdaşları ilə birgə "Şahdəniz" yatağının kəşfiyyatına, eləcə də Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz boru kəməri istismara verildi, Azərbaycan qazı, ilk dəfə olaraq, Türkiyənin və Gürcüstanın regional bazarlarına nəql olunmağa başladı. "Şahdəniz" layihəsi Azərbaycanda qaza olan qıtlığı aradan qaldırdı" - deyən Prezident bildirib ki, bu il bizim ixracımız 24 milyard kubmetrdən artıq olacaq. "Bu gün 8 ölkə Azərbaycan qazını idxal edir.

işlərinin aparıldığı bir zamanda enerji sektoru nümayəndələrini bir araya gətirən Bakı Enerji Həftəsi Azərbaycanın enerji sektorundakı rolunu və dünya enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfənin təzahürüdür. Belə ki, iyunun 4-də regionun enerji sahəsində mühüm hadisəsi olan Bakı Enerji Həftəsi öz işinə başladı. Bakı Enerji Həftəsi özündə üç mötəbər tədbiri birləşdirir: 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi "Caspian Oil&Gas", 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgisi "Caspian Power" və 29-cu Bakı Enerji Forumu. "Caspian Oil&Gas" və "Caspian Power" sərgiləri. Xatırladaq ki, ilk dəfə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1994-cü il mayın 24-də keçirilən "Xəzər Neft və Qaz" sərgisi bundan sonra ənənəvi hal alıb. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə keçirilən sərginin adı o zaman "Xəzər dənizində neft-qaz hasilatına dair sərgi" adlanırdı. Sonralar isə sərgi əhatə etdiyi sahələrə uyğun olaraq adını dəyişib. Əlavə olaraq hər il baş tutan sərgi ilə yanaşı, eyniadlı konfrans da keçirilir. Qeyd edək ki, sərgi və konfrans Azərbaycandan Bakıda fəaliyyət göstərən qurumlardan və beynəlxalq şirkətlərdən daim dəstək alıb. "Xəzər dənizində neft-qaz hasilatına dair sərgi" adlı sərgidən sonra Azərbaycanın enerji imkanları, xüsusilə neft sektorundakı potensialı dünyaya tanındı. Bununla da Azərbaycanda neft strategiyasının əsası qoyulmuş oldu. "Bu tədbir ilk dəfə

1994-cü ildə keçirilib və o vaxtdan bəri Azərbaycanın enerji sektoruna birbaşa xarici sərmayənin cəlb edilməsində çox vacib rol oynayır". Bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 4-də Bakı Ekspo Mərkəzində Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz - "Caspian Oil&Gas" və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji - "Caspian Power" sərgilərinin açılış mərasimindəki çıxışında bildirib. Həmin vaxtdan bəri bu tədbirin miqyasının genişləndiyini və artıq Bakı Enerji Həftəsi adlandırıldığını vurğulayan dövlətimizin başçısı bildirib: "Bakı Enerji Həftəsi enerji siyasətinin bütün seqmentlərini əhatə edir - neft, qaz, emal, ixrac və əlbəttə ki, yaşıl enerji".

AZƏRBAYCAN NEFT TARİXİNDƏ YENİ DÖVRÜN ƏSASINI QOYAN "ƏSRİN MÜQAVİLƏSİ"DƏN 30 İL ÖTÜR

Xatırladaq ki, bu il Bakı Enerji Həftəsi əhəmiyyətli hadisəyə təsadüf edir. Belə ki, bu il respublikanın neft tarixində yeni dövrün əsasını qoymuş "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasından 30 il ötür. Bu mühüm tədbir Bakı Enerji Həftəsinin proqramında da öz əksini tapıb. "Əsrin müqaviləsi" görkəmli siyasi

və dövlət xadimi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin banisi olduğu Azərbaycanın energetika strategiyasının əsas tendensiyasını müəyyən edən və Azərbaycanı dünyanın neft ixracatçılarından birinə çevirən özlü hesab edilir. Belə ki, məhz "Əsrin müqaviləsi" ilə müstəqil Azərbaycanın neft strategiyasının əsası qoyulub. "Əsrin müqaviləsi" Azərbaycanın dünya ölkələri ilə qarşılıqlı əlaqələrinin genişlənməsinə və beynəlxalq mövqelərinin möhkəmlənməsinə güclü təkan verdi. Avropa Birliyinə inteqrasiya olunmasına, əsas dünya ölkələri, ilk növbədə, böyük dövlətlərlə dostluq, strateji əməkdaşlıq münasibətlərinin yaranmasına, həmçinin, inkişafına əlverişli imkan, müsbət zəmin yaratmışdır. Enerji faktoru həm siyasi, həm də, beynəlxalq layihələr baxımından Azərbaycanın siyasi və iqtisadi inkişaf problemlərinin həllində mühüm rol oynayır. Bu çərçivədə müstəqillik qazandıqdan sonrakı dövrdə neft sektorunun inkişafı və xarici şirkətlərlə əməkdaşlıq Azərbaycana böyük iqtisadi töhfə verdi. İlk növbədə, ölkə müasir texnologiyalarla təchiz edilmiş, neft sənayesinin aktivləri yenilənmiş, bu sahənin inkişafına kömək edəcək qurum və təşkilatlar inkişaf etdirilmiş, neft-təbii qaz sənayesinin infrastrukturunu modernləşdirilmişdir.

"ŞAHDƏNİZ" LAYİHƏSİ AZƏRBAYCANDA

Azərbaycan qaz təchizatı məsələlərində özünü etibarlı tərəfdaş kimi artıq sübut edib".

"TƏCHİZATIMIZIN COĞRAFIYASI BUNDAN SONRA DA GENİŞLƏNƏCƏK"

Ölkəmizin iqtisadi-maliyyə gücünün artmasına, Azərbaycanın və Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə xidmət edən Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin bütün seqmentləri artıq fəaliyyətdədir. Cənub Qaz Dəhlizinin icrası zamanı Azərbaycan boru kəməri ərazisindən keçən ölkələrlə, eləcə də beynəlxalq maliyyə təsisatları, enerji şirkətləri, aparıcı ölkələrin hökumətləri və Avropa Komissiyası ilə çox sıx əməkdaşlıq əlaqələri qurub. Cənub Qaz Dəhlizi Avropa İttifaqı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir və Azərbaycanın oynadığı rol Avropa İttifaqında qaz təchizatının şaxələndirilməsi sayələrində mühüm əhəmiyyət daşıyır. Cənub Qaz Dəhlizi Avropa İttifaqı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycanın oynadığı rol ölkəmizin Avropa İttifaqında qaz təchizatının şaxələndirilməsi sayələri baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Ardı Səh. 3

Əvvəli Səh. 2

Azərbaycan Prezidentinin əməli fəaliyyətinin, iradəsinin nəticəsidir ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu istifadəyə verilib, qlobal əhəmiyyətli iqtisadi zonalar yaradılıb. Cənub Qaz Dəhlizinin, TANAP layihəsinin istifadəyə verilməsi uğurlu hadisələr sırasındadır. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə bölgədə, Avrasiya məkanında həyata keçirilən layihələr xüsusi olaraq vurğulanmalıdır. Müasir dünyada Azərbaycan regionun, Avropanın və ümumilikdə, dünya ölkələrinin enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edən bir ölkəyə çevrilib.

Vədləri imzası qədər dəyərli olan Azərbaycan!

İlham Əliyev: "Azərbaycan qaz təchizatı məsələlərində özünü etibarlı tərəfdaş kimi artıq sübut edib"

bazıların buna ehtiyacı var və olacaq".

"BİZ DAHA BİR SÜRƏTLİ İNKİŞAFI GÖRÜRÜK - YAŞIL ENERJİ VƏ BƏRPAOLUNAN ENERJİ RESURSLARININ İSTEHSALI"

can Respublikasında 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı iqlim dəyişmələrinə qarşı global mübarizədə beynəlxalq həmrəyliyin gücləndirilməsi məqsədi daşıyır.

Məlumdur ki, Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyətin etibarlı və məsuliyyətli üzvü kimi iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə öz töhfəsini verir. Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa

təsirinə ölkəmizdə də hiss olunduğunu, Xəzər dənizinin səviyyəsinin ildən-ilə aşağı düşdüyünü vurğulayan Azərbaycan Prezidenti qeyd edib: "Xəzər dənizinə axan çaylar başqa ölkələrdə qaynaqlanır. Bizim bu təbii fəlakətlə bağlı heç bir məsuliyyətimiz yoxdur. Biz buna çox ciddi yanaşmalıyıq. Biz əlimizdən gələni edəcəyik ki, yeni su bəndləri və kollektorları inşa edək".

"BİZ İNKİŞAFDA OLAN KİÇİK ADA DÖVLƏTLƏRİ

İLƏ DƏ FƏAL İŞLƏYİRİK"

Cənab Prezident çıxışında onu da diqqətə çatdırıb ki, biz inkişafda olan kiçik ada dövlətləri ilə də fəal işləyirik: "Biz onları dəstəkləmək üçün xüsusi fond yaratmağı planlaşdırırıq". Dövlət başçımız onu da bildirib ki, çünki bizdə, Azərbaycanda iqlim dəyişik-

"Avropa Komissiyası Azərbaycanı ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırır. Yəni, bu gün qazımızı idxal edən 8 ölkədən 6-sı Avropa ölkəsidir", - deyə Prezident diqqətə çatdırıb: "Təchizatımızın coğrafiyası bundan sonra da genişlənəcək. Biz bir sıra ölkələrlə fəal danışıqlar mərhələsindəyik. Biz Azərbaycan qazına ehtiyacı olan bir sıra ölkələrlə onların enerji təhlükəsizliyini təmin etmək üçün fəal danışıqlar aparırıq". Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, biz 2027-ci ilin sonunda 2 qişavət bərpaulunan enerji əldə edəcəyik. Bu, olduqca real rəqəmdir və hələ ki, başlanğıcdır.

Azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsində su elektrik enerjisi baxımından nəhəng potensialın olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı bildirib: "2020-ci ilin noyabrında həmin əraziləri azad edəndən sonra biz artıq 270 meqavat gücündə su elektrik stansiyaları istismara vermişik. Üç-beş il ərzində biz bu rəqəmi 500 meqavata çatdıracağıq. Yəni, 1 qişavət bərpaulunan enerji bizə 500 milyon kubmetr qaza qənaət etməyə imkan verəcək, beynəlxalq

"Bizim vədlərimiz imzamız qədər dəyərlidir", - deyən Prezident diqqətə çatdırıb ki, son 30 il ərzində imzalanmış bütün müqavilələr tam həyata keçirilib, onlar parlament səviyyəsində ratifikasiya edilib və qanun şəklində imzalanıb. "Yəni, həmin müqavilələrin bir sözü, bir ifadəsi belə dəyişdirilməyib. Məhz buna görə də biz daha bir sürətli inkişafı görürük - yaşıl enerji və bərpaulunan enerji resurslarının istehsalı". - deyə Prezident vurğulayıb. Bildirdiyimiz kimi, Azərbaycanda artıq enerji təhlükəsizliyinə, xüsusilə "yaşıl enerji" siyasətinə münasibətdə uzunmüddətli hədəflər müəyyənləşdirilib. Ənənəvi enerji resursları sənayesini inkişaf etməkdə olan yaşıl enerji istiqamətləri ilə birləşdirən Bakı Enerji Həftəsi bu sahədə irəliləyişlərə və ən yaxşı təcrübələrə zəmin yaradır. Belə ki, 2024-cü ildə Bakı Enerji Həftəsi daha bir əhəmiyyətli hadisəyə təsadüf edir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2024-cü il Azərbaycanda "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilib. Bu əlamətdar hadisə Bakı Enerji Həftəsinin tədbirlər proqramında əksini tapıb. Azərbay-

yaradan qazların emissiyalarının 35 faiz, 2050-ci ilə qədər isə 40 faiz azaldılmasını hədəf kimi götürmüşdür. Yaşıl enerji növlərinin yaradılması və yaşıl enerjinin dünya bazarlarına nəqli Azərbaycanın enerji siyasətinin prioritetidir. Azərbaycan elektrik enerjisi istehsalının qoyuluş gücündə bərpaulunan enerji mənbələrinin payının 2030-cu ilə qədər 30 faizə çatdırılmasını hədəfləyir. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 kimi mötəbər bir tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ilə əlaqədar yekdil qərarın verilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Azərbaycana böyük hörmət və etimadın, eləcə də ölkəmizin milli, regional və global səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfəsinin təqdir olunmasının bariz nümunəsidir. "COP29-a ev sahibliyi edən ölkə kimi bu məsuliyyətli vəzifəni öz üzərimizə götürərək bunun bütün üstünlüklərini və çətinliklərini çox yaxşı dərk edirik", - deyə Prezident bildirib. İqlim dəyişikliyinə

liyi problemdir, bu, həmin ada dövlətlərinin mövcudluğuna olan təhlükədir: "Biz bu işə məsuliyyətlə yanaşırıq".

Bakı Enerji Həftəsi isə öz növbəsində enerji sektorundakı aktual məsələlərin müzakirə edildiyi və enerji sənayesində əhəmiyyətli tərəflərin bir araya gəldiyi bir platformadır. Bu tədbir dünya miqyasında enerji təhlükəsizliyi, enerji istehsalı, nəqliyyatı və digər əhəmiyyətli məsələləri müzakirə etmək üçün beynəlxalq nümayəndələri və təşkilatları cəlb edir. Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən tədbirlər, layihələr və konfranslar enerji sahəsində yeni əməkdaşlıqların qurulması, təcrübə mübadiləsi və yeni inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsinə kömək edir.

Bu gün Azərbaycan dünyanın enerji təhlükəsizliyində xüsusi çəkisi olan ölkələr sırasındadır. Azərbaycan davamlı sürətlə enerji təhlükəsizliyinin gücləndirilməsində etibarlı tərəfdaşa çevrilib.

Zümrüd BAYRAMOVA

Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Cozef Bayden Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə məktub ünvanlayıb. AZƏRTAC məktubu təqdim edir: "Hörmətli cənab Prezident.

Şadam ki, Azərbaycanın global enerji məkanında transformasiyaya yol açan rolunu nümayiş etdirən Bakı Enerji Həftəsinə yenedən ev sahibliyi edirsiniz. Builki tədbirlər Bakının noyabr ayında həlledici COP29 tədbirinə ev sahibliyi etməyə hazırlaşdığı dönmədə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Temperatur artımının 1,5 dərəcədə saxlanılması hədəfinə nail olunması istiqamətində birgə işlədiyimiz bir vaxtda COP29 neft və qaz sektorunda metan tullantılarının məhdudlaşdırılması və təmiz enerji keçidinin irəliləndirilməsi kimi əsas global təşəbbüslərin inkişafı baxımından Azərbaycan üçün misilsiz imkan təqdim edir.

Azərbaycan xüsusilə Avropada global enerji təhlükəsizliyinin mühüm sütunu olaraq qalır. Xəzər qazı gətdikcə çoxsaylı ölkələrə ixrac edilir və bu da Avropa ölkələrinə enerji mənbələrinin şaxələndirilməsinə, kömürdən imtinanın sürətləndirilməsinə yardım edir. Azərbaycan öz enerji tarixində yeni səhifə açarkən təmiz enerji və metan tullantılarının azaldılmasına artan diqqət və sadıqlıq mənə də məmnunluq doğurur. Xəzərin sahib olduğu əhəmiyyətli külək enerjisi potensialı Azərbaycanın təmiz enerji ixracının neft və qaz

“Azərbaycan Avropada global enerji təhlükəsizliyinin mühüm sütunu olaraq qalır”

ABŞ Prezidenti Cozef Bayden Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə məktub ünvanlayıb

ixracını üstələyəcək gələcəyə gətirib çıxara bilər.

Regional sabitlik və əlaqələr Birləşmiş Ştatlar üçün prioritet məsələlərdir. Onilliklərlə davam etmiş münaqişəyə son qoyacaq möhkəm və ləyaqətli sülh sazişi Cənubi Qafqazı transformasiya edəcək və Azərbaycanın regiondakı rolunu fundamental şəkildə dəyişəcək. Birləşmiş Ştatlar bu nəcib iddianı dəstəkləməyə hazırdır. Biz sülh və firavanlığın təmin edilməsinin əsas prinsiplər olaraq qəbul olunmasını gələcək nəsillərə borclu yuq.

Mən möhkəm ikitərəfli əlaqələrimizə yeni təkən vermək imkanını alqışlayıram və COP tədbirinin uğurla keçirilməsi üçün qarşıdakı aylarda birgə əməkdaşlıq etmək arzusundayam. Bakı Enerji Həftəsinin uğurla keçməsinə diləyirəm.

Cozef Bayden
Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti”.

“Ölkələrimiz bir çox mühüm layihələr həyata keçirib”

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin energetika və təbii sərvətlər nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 4-də Türkiyə Respublikasının energetika və təbii sərvətlər naziri Alparslan Bayraktarı qəbul edib. Görüşdə Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgilərini önəmli qeyd edildi.

Dövlətimizin başçısı 1996-cı il iyunun 4-də "Şahdəniz" yatağına dair Sazişin imzalandığını xatırlayaraq, məhz bu gün Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti - SOCAR ilə Türkiyənin BOTASŞ şirkəti arasında təbii qaz təchizatı, nəqli və tranziti sahəsində bir sıra müqavilələr imzalanmasının böyük

önəm daşdığını dedi.

Alparslan Bayraktar qeyd etdi ki, Azərbaycan və Türkiyə dövlət başçılarının liderliyi ilə ölkələrimiz bir çox mühüm layihələr həyata keçirib və əməkdaşlığımız genişlənir. O, xüsusilə enerji sahəsinə toxunaraq, Türkiyə Petrolları (TPAO), BOTASŞ və SOCAR-ın əməkdaşlığının həm Türkiyənin daxili bazarı, həm də sənayesinin inkişafı üçün əhəmiyyətini vurğuladı. Qonaq SOCAR-ın Türkiyədə böyük sərmayədar olduğunu deyərək, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin qardaş ölkədəki fəaliyyətini məmnunluq hissi ilə qeyd etdi. O, Avropanın enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın roluna toxundu.

Alparslan Bayraktar ölkəmizin Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə böyük inkişafa nail olduğunu de-

yərək, Azərbaycanın enerji, o cümlədən bərpaolunan enerji sahəsində də uğurlar qazandığını qeyd etdi, ölkələrimizin bu istiqamətdə əməkdaşlığının bundan sonra da genişlənməsinə əminliyini bildirdi.

Qonaq Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin iştirakı ilə ötən il Naxçıvanda Azərbaycanda və Türkiyədə bərpaolunan enerji mənbələrindən istehsal edilən elektrik enerjisinin ötürülməsi sahəsində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumunun imzalanmasının və İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin təməlinin qoyulmasının önəmli bir daha qeyd etdi və bu layihənin 2024-cü ildə yekunlaşacağına ümidvar olduğunu dedi. Dövlətimizin başçısı Türkiyə Prezidentinin bugünkü tədbirlə bağlı məktubuna görə minnətdarlığını bildirdi.

Prezident İlham Əliyev İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin təməlinin qoyulmasından qısa müddət sonra Naxçıvanda boru kəmərinin hazır vəziyyətdə olacağını məmnunluqla qeyd etdi. Dövlətimizin başçısı bu layihənin Naxçıvanın elektrik enerjisi istehsalı və təbii qazla təchizatı baxımından çox önəmli layihə olduğunu dedi.

Enerji sahəsində əməkdaşlığımızın geniş gündəliyə malik olduğunu qeyd edən Azərbaycan Prezidenti bu gündəliyin təbii qaz, neft, bərpaolunan enerji növləri, Türk Petrollarının SOCAR ilə birlikdə

başqa ölkələrdə birgə fəaliyyəti və digər sahələri əhatə etdiyini vurğuladı.

Ölkələrimiz arasında enerji sahəsində nəhəng layihələrin həyata keçirildiyini deyən dövlətimizin başçısı Azərbaycan-Türkiyə birliyi-nin bütün sahələrdə olduğu kimi, enerji məsələsində də özünü göstərdiyini qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev hazırda Azərbaycan təbii qazının 8 ölkəyə ixrac edilməsinin əhəmiyyətinə toxundu və bu sahədə əməkdaşlığın gələcəkdə daha da genişlənməsinə əminliyini bildirdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 4-də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar naziri Sultan Əhməd Əl-Cabiri qəbul edib. Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini qeyd edərək, Birləşmiş

Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanın bu ilin əvvəlində Azərbaycana rəsmi səfərinin əhəmiyyətinə toxundu. Prezident İlham Əliyev bu gün Neftçala, Biləsuvar Günəş elektrik stansiyalarının və Abşeron-Qaradağ Külək Elektrik Stansiyasının təməlinin qoyulmasını dostluq və qardaşlıq münasibət-

lərimizin nümayişi kimi dəyərləndirdi. Dövlətimizin başçısı təməlqoyma mərasiminin iyunun 4-də keçirilməsinin rəmzi xarakter daşdığını deyərək, məhz 1996-cı ilin bu günündə "Şahdəniz" yatağına dair sazişin imzalandığı qeyd etdi.

Azərbaycan Prezidenti günəş və külək stansiyalarının təməlinin qoyulmasının təkə enerji sahəsində deyil, ümumilikdə, ölkəmizin inkişafında yeni bir mərhələ olacağına əminliyini bildirdi.

Dövlətimizin başçısı əməkdaşlığımızın genişlənməsində şəxsən Prezident Şeyx Məhəmməd bin Za-

ayed Əl Nəhyanın və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Hökumətinin verdiyi töhfəni yüksək qiymətləndirdi.

Prezident İlham Əliyev bərpaolunan enerji sahəsində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Azərbaycanla əməkdaşlıq etməsinin önəmli vurğuladı, qazıntı yanacağı layihələri və COP29 ilə bağlı Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin verdiyi dəstəyə görə minnətdarlığını bildirdi. Azərbaycan Prezidenti bütün bunların ölkələrimiz arasında güclü tərəfdaşlıq işinə xidmət etdiyini və dostluq əlaqələrimizin göstəricisi olduğunu dedi.

Sultan Əhməd Əl-Cabir Bakıya səfərdən, 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji sərgilərində iştirak və burada çıxış etməsindən, həmçinin təməlqoyma mərasimində iştirakından böyük məmnunluq hissi keçirdiyini vurğuladı. Qonaq qeyd etdi ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti həmişə bildirir ki, o, ölkələrimiz arasında tərəfdaşlıq əlaqələrini daha da möhkəmləndirmək əzmindədir. Sultan Əhməd Əl-Cabir ölkəsinin daim Azərbaycan ilə bir yerdə olacağını dedi.

“Ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər uğurla inkişaf edir”

Prezident İlham Əliyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar nazirini qəbul edib

ABŞ, Qərb, eləcə də Rusiya artıq Azərbaycanla Ermənistan arasında gözlənilən yekun sülh sazişinin imzalanması üçün platforma təqdim etməkdə maraqlı görünür. Daha dəqiq desək, regiona soxulmaq məqsədi ilə Cənubi Qafqaza geopolitik müdaxilə mexanizmləri qazanmaq hədəflənir ki, bu da əbəs yerə və səbəbsiz deyil. Ona görə əbəs yerə və səbəbsiz deyil ki, buna nail olan, yəni, sülh sazişinin imzalanması üçün platforma təqdim etmək imkanı əldə edən tərəf uzun müddət qondarma da olsa orbit statusu ilə sülh sazişi üzərindən regionda özünün geopolitik maraqları üçün şans əldə edəcəyi qənaətinədir və bu, artıq Cənubi Qafqaz uğrunda mübarizədə son şans olaraq qəbul edilir. Amma region ölkələri də nəzərə alınmalıdır ki, kənar qüvvələrin, ümumiyyətlə, kimlərsə əldə edəcəkləri belə bir şans Cənubi Qafqazın gələcək inkişaf perspektivlərinə ən ciddi təhdid sayılır.

Ermənistan xaosa sürüklənir və qarmarışıqlıq, toqquşma yaratmaqda maraqlı qüvvələrin olması artıq təkzib edilə bilməz

Regiona, yəni Cənubi Qafqaza burun soxmaq üçün, ilk növbədə, ən zəif olan ölkəyə müdaxilələr edildiyini hər zaman müşahidə etmişik və biz bunu indi də Ermənistanda baş verən hadisələrin fonunda görməkdəyik. Görünən odur ki, Ermənistan xaosa sürüklənir və qarmarışıqlıq, toqquşma yaratmaqda maraqlı qüvvələrin olması artıq təkzib edilə bilməz. Kilsən bir nümayəndəsinin guya təşkilatçılığı ilə başlayan etiraz aksiyasını qiyama çevirmək, eləcə də İrəvanın küçə və meydanlarında idarəedilməz qarşıdurma yaratmaq istəyənlərin məhz kaos formalaşdırmaq niyyəti ilə ortalığa atıldığı da bellidir. Ermənistanda küçə iğtişaşları və hüquq-mühafizə orqanları ilə birbaşa toqquşmalar üçün ilk addımların artıq atıldığı da əbəs yerə deyil və həmin niyyəti reallaşdırmaq üçündür. İndi əsas məqsəd ondan ibarətdir ki, erməni kilsəsinin birbaşa hücumundan dövlət qurumlarını Paşinyan hakimiyyətinin qoruması fonunda vəziyyəti nəzarətdən çıxaraq, hazırkı Ermənistan hakimiyyətinin ciddi şəkildə zəifləməsinə nail olunsun və bundan da istifadə edilərək, müdaxilələr edilsin, prosesə qarşıaraq burun soxulsun, geosiyasi maraqlar naminə şans əldə edilsin. Buna görə ABŞ, Qərb, eləcə də Rusiya İrəvanda gedən prosesləri nəinki ciddi şəkildə izləyir, hətta yeri gəldikdə bir katalizator kimi hər biri təsirlər də edir.

Qərb, ABŞ, Rusiya öz maraqları naminə çalışmaqdadır və regiona müdaxilə üçün bütün variantlara əl atılır

Bilirik ki, "kilsə qiyamı" adını qazanan son etirazlar heç də Baqrat kimi bir din xadiminin başının məhsulu deyil. Heç ola da bilməz və bunu təsəvvür belə etmək olmur. Bunun arxasında duran qüvvələrin olduğu da çoxdan bellidir. Belli olan odur ki, həmin qüvvələr Ermənistanın sərhədlərindən kənarıdır və ən əsası da bu qüvvələrin başında erməni diasporu durur. Hətta o da bellidir ki, "kilsə qiyamı" kimi tanınan etirazları məhz erməni diasporu maliyyələşdirir. Doğrudur, Qərbdə, ABŞ-da, Rusiyada olan həmin erməni diasporları öz məqsədləri naminə çalışırlar, amma etiraz etmək lazımdır ki, heç də onların məqsədlərinin, niyyətlərinin reallaşacağına söyləmək olmaz. Tam aydın şəkildə belli olur ki, nə qədər erməni diasporu işə qarışmış olsa belə, yenə də Qərb, ABŞ, Rusiya öz maraqları naminə çalışmaqdadır və regiona müdaxilə üçün erməni diasporunun da, lobbilərinin də fəaliyyəti hər birinin işinə yararır.

Qarabağ klanının məhz Ermənistanda müşahidə edilən etiraz dalğasında maraqlı olması da bir çox məqamlardan xəbər verir. Daha dəqiq desək, bir çox məqamlara aydın-

Sülhə gedən yolda ortaya çıxan MARAQLAR

lıq gətirmək üçün kifayət edir. Nəzərə alsaq ki, həmin o Qarabağ klanı məhz Rusiyanın nəzarəti və diqtəsi altındadır, deməli, İrəvan küçələrində xaosun yaradılmasında, etirazların artmasında rəsmi Moskvanın maraqlı olduğu özünü sübut edir. Həmin o cinayətkar rejimin indi əldən-ayaqdan getdiyini gördükdə belli olur ki, Kreml artıq Ermənistanda öz rıçaqlarını işə salmaq niyyətindədir. Deməli, regiona müdaxilə etmək üçün ruslar özləri də şans axtarırdadırlar. Məsələ burasındadır ki, Moskvanın belə bir mövqeyindən, axtarışından heç ABŞ da, Qərb də narahət deyil. Əksinə, proses soyuqqanlıqla seyr edilir, hələ yeri gələndə bir təkən da verilir. Yəni, belə bir vəziyyəti müşahidə etdiyi halda, Moskvanın müdaxiləsi sadəcə seyr edilirsə, buna ABŞ, Qərb mane olursa, əksinə vəziyyət qane edirsə, deməli, onlar da xaosda maraqlıdırlar və görünür elə onlar da regiona soxulmaq üçün şans axtarırdadırlar, başda etirazlar olmaqla, bütün variantlara da əl atılır.

Paşinyan hakimiyyətinin bu vaxta qədər sülh prosesini ləngitdiyindən hansısa qüvvələrin istifadə etməsi tamamilə başadüşüləndir

İstər ABŞ, istər Qərb, istərsə də Rusiya Ermənistanın geosiyasi səhvlərindən kifayət qədər istifadə etməkdədir. Rəsmi İrəvan düşmüş olduğu çətin, müşkül vəziyyətdən çıxmağın doğru yolunu bu vaxta qədər müəyyən etmədiyi üçün həmin o sadalanan kənar qüvvələr də fürsətdən istifadə etməyə çalışıblar və yenə də çalışmaqdadırlar. Rəsmi İrəvan Ermənistanda sabitliyin və dövlətçiliyin gələcək taleyinin məhz qonşularla münasibətlərin normalaşdırılmasından asılı olduğunu anlamaqda çətinlik çəkdiyə, kənar qüvvələr bundan yararlanmağa çalışmalı idilər və çalışdılar da. Əgər Ermənistan tərəfi lap əvvəldən bunu başa düşmüş olsa idi,

ilk başdan başa düşmüş olsa idi ki, məsələni həll etmək, sabitliyi, təhlükəsizliyi təmin etmək üçün heç bir kənar iştirakçı olmadan ancaq iki ölkənin öz arasında danışıqlar aparması ən doğru yoldur, o zaman kimlərsə regiona burun soxmağa nəinki cəsarət edə bilməzdi, bunu heç ağıla da gətirməzdilər.

Paşinyan hakimiyyəti bu vaxta qədər sülh prosesini ləngitdiyi üçün hansısa qüvvələrin vəziyyətdən istifadə etmək qərarına gəlməsi tamamilə başadüşüləndir. Yəni, öz maraqları naminə ABŞ, Fransa, Rusiya və digər ölkələrin regionda sülhə mane olmaq cəhdləri rəsmi İrəvanın səhvləri fonunda gözlənilən idi. Hər bir ölkə öz geosiyasi maraqları naminə regiona, Cənubi Qafqaza soxulmaq niyyətindədir və bu mənada bölgə-mizdə sabitlik məhz onlara sərf etmir. Ona görə də hər biri sülhə gedən yolda tikan kimi bitməyə də hazırdır. Doğrudur, belə görünür ki, rəsmi İrəvan gec de olsa öz səhvini anlamış olub, sülhə gedən yolun ən doğru yol olduğunu anlayıb və yaxın zamanda sülh məsələsi ilə bağlı qəti qərarı da ola bilər, amma kənar qüvvələr artıq bu zamana qədər Paşinyan hakimiyyətinin məsələni uzatmasından yetərincə istifadə edə bilib. Elə kaos yaratmaq məsələsi də məhz bundan qaynaqlanır. Məhz Cənubi Qafqazda mövqe əldə etmək uğrunda hansısa şans qazanmaq istəyi də, niyyəti də, bu istiqamətdə fəaliyyət də bu səbəbdən, yəni Ermənistan hakimiyyətinin regionda təhlükəsizliyi, sabitliyi təmin edən sülh məsələsində qətiyyətsiz olmasına görə formalaşmış. Ümumiyyətlə, istənilən formada təzahür edən maraqlar məhz bu səbəbdən yaranıb.

Paşinyan hakimiyyəti, erməni cəmiyyəti doğru qərar verməli, kimlərə isə axtardıqları şans verilməməlidir

Bu vaxta qədər qətiyyətsizlik edən və indiyə qədər sülh yolunda addımlamağa cəsarət etməyən Paşinyan hakimiyyəti, ilk növ-

bədə, revanşistlərə öz məkrli niyyətlərini ortaya qoymaq üçün yaxşıca şans verib. Beləlikdə də revanşistlər, Qarabağ klanı, cinayətkar rejim hərəkatə keçmək üçün imkan, şans əldə etdiyi qənaətinə gəlib. Paşinyanın hakimiyyət komandası bununla kifayət qədər böyük yanlışığa yol verdiyini məhz "kilsə qiyamı" deyilən etirazların fonunda başa düşmüş olub. Başa düşmüş olub ki, erməni kilsəsinə qarşı mübarizədə qələbə çalması gərəkdir və bununla yanaşı artıq sülhə tərəf addımlamaq ən doğru seçimdir. Həqiqətən də ən doğru seçim məhz beynəlxalq himayədarların təsirdən çıxaraq, məsələni elə region ölkələri öz aralarında həll edərək, heç bir kənar müdaxilələr olmadan sülhə nail olmaq, təhlükəsizliyin təminatını reallaşdırmaq, gələcək inkişafa tərəf addımlamaq hesab olunur və Cənubi Qafqaz ölkələrinin maraqlarını təmin edən budur. Əks halda, məhz həmin o xarici, beynəlxalq himayədarlar özləri məsələni özlərinə lazımı istiqamətə yönəltməkdə maraqlı olacaqlar. Hər biri öz geosiyasi maraqları naminə öz istədiklərini reallaşdırmağa çalışacaq. Bu isə, ilk növbədə, Ermənistanın özünə sərf etməyəcək. Həmin ölkə illər boyu olduğu kimi, bununla yenə də kimlərsə əlində marionet ölkə olaraq qalacaq, suveren, müstəqil ölkə olmayacaq, qərarlarını belə özü yox, digərləri vermiş olacaq.

Bu isə o deməkdir ki, Ermənistanın maraqları yox, beynəlxalq oyunçuların, hayların beynəlxalq himayədarlarının maraqları ön planda olacaq. Məhz elə həmin o sadalanan Qərb, ABŞ, Rusiya da məhz bunun üçün çalışır və bunun üçün də hər biri şans axtarırdadır. Təbii ki, belə bir şərait, yəni, özlərinə aid qərarların ermənilər deyil, amerikalılar, fransalılar, ruslar tərəfindən verilməsi Ermənistanı qane edə bilməz və nə qədər ki, keç deyil, bununla bağlı Paşinyan hakimiyyəti, ümumilikdə erməni cəmiyyəti doğru qərar verməli, kimlərə isə axtardıqları şans verilməməlidir. Əksinə, region dövlətlərinin, Cənubi Qafqaz ölkələrinin öz maraqları ön planda durmalıdır.

Inam Hacıyev

Bakı Enerji Həftəsi hər il davamlı olaraq keçirilən əhəmiyyətli enerji tədbiridir. Özündə üç mühüm tədbiri birləşdirən və bütün dünyanın enerji sənayesi sahəsində mövcud olan liderlərini bir araya gətirən bu tədbir boyunca dünyanın diqqəti Azərbaycanın üzərində olur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Bakı Enerji Həftəsinin açılış mərasimində iştirakı bu tədbirin yüksək statusunu təsdiqləyir.

İyunun 4-də Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi ("Caspian Oil&Gas") və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgisinin "Caspian Power" açılış mərasimi də olub. Mərasimdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iştirak edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar naziri Sultan Əhməd Əl Cabir Neftçala, Biləsuvar Günəş elektrik stansiyalarının və Abşeron-Qaradağ Külək Elektrik Stansiyasının təməlini qoyublar.

Bakı Ekspo Mərkəzində Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz - "Caspian Oil&Gas" və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji - "Caspian Power" sərgilərinin açılışında Prezident İlham Əliyev çıxış edib. O bildirib ki, 2027-ci ilin sonunda 2 qıqavat bərpaulunan enerji əldə edəcəyik: "Bu, olduqca real rəqəmdir və hələ ki başlanğıcdır. Azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsində su elektrik enerjisi baxımından nəhəng potensialı var. 2020-ci ilin noyabrında həmin əraziləri azad edəndən sonra biz artıq 270 meqavat gücündə su elektrik stansiyaları istismara vermişik. Üç-beş il ərzində biz bu rəqəmi 500 meqavata çatdıracağıq. Yəni, 1 qıqavat bərpaulunan enerji bizə 500 milyon kubmetr qaza qənaət etməyə imkan verəcək, beynəlxalq bazarların buna ehtiyacı var və olacaq".

"Bizim vədlərimiz, sözüümüz imzamız qədar dəyərlidir",- deyərək dövlət başçısı bildirib ki, son 30 il ərzində imzalanan bütün müqavilələr həyata keçirilib, onlar parlament səviyyəsində ratifikasiya edilib və qanun şəklində imzalanıb: "Yəni, həmin müqavilələrin bir sözü, bir ifadəsi belə dəyişdirilməyib. Məhz bunun səbəbidir ki, biz yaşıl enerji, bərpaulunan enerji baxımından da eyni ma-

COP29-a gedən yol BEH-dən keçir

rağı görürük. Avropa Komissiyası Azərbaycanı ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırır. Yeni, bu gün qazımızı idxal edən 8 ölkə Avropa ölkəsidir. Təchizatımızın coğrafiyası bundan sonra genişlənəcək. Biz bir sıra ölkələrlə fəal danışıqlar mərhələsindəyik. Onların da Azərbaycan qazına ehtiyacı var. Biz onların enerji təhlükəsizliyini təmin edəcəyik".

Prezident qeyd edib ki, COP29-a ev sahibliyi edən ölkə kimi bu məsuliyyətli vəzifəni öz üzərimizə götürərək bunun bütün üstünlüklərini və çətinliklərini çox yaxşı dərk edirik: "İqlim dəyişikliyinə təsirlərini ölkəmizdə də hiss edirik. Xəzər dənizinin səviyyəsinin İldən-İlə aşağı düşdüyünü görürük. Xəzər dənizinə axan çaylar başqa ölkələrdən qaynaqlanır. Bizim bu təbii fəlakətlə bağlı heç bir məsuliyyətimiz yoxdur. Biz buna çox ciddi yanaşmalıyıq. Biz əlimizdən gələni edəcəyik ki, yeni su bəndləri və kollektorları inşa edək".

Açılış mərasimində çıxış edən Avropa

Komissiyasının enerji siyasəti strategiyası və koordinasiyası üzrə direktoru Kristina Lobbillo Borrero bildirib ki, Avropa enerji məsələsində Bakı ilə əməkdaşlığa böyük önəm verir və hər vaxt bu əməkdaşlığı inkişaf etdirmək niyyətindədir: "Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Lyayen və energetika üzrə komissar Kadri Simpson Azərbaycan ilə enerji sahəsində strateji əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir. Azərbaycanın Cənub Qaz Dəhlizi ilə Avropaya ixrac olunan qazı 2021-ci ildə 40 faiz artıb, bu, bizə enerji böhranının pis nəticələrindən yayınmağa kömək edib. Bizim əməkdaşlığımız həm də enerji sahəsində keçidin gücləndirilməsinə yönəlib. Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında yaşıl dəhliz təşəbbüsünü qeyd etmək istəyirəm. Digər ölkələr də bu təşəbbüsdə iştirakda maraqlıdır. Avropa İttifaqının COP29-un qlobal uğur olması sayəsində dəstəyinə də tam əmin ola bilərsiniz".

Sərgidə ABŞ Prezidenti Co Baydenin

açılış mərasiminin iştirakçılarında ünvanladığı məktub da oxunub. Məktubda prezident bildirir ki, Azərbaycanın enerji landşaftında mühüm rolu var və bu rolu onun COP29 -a ev sahibliyi olmasına da təsir göstərmişdir: "Bu, Azərbaycan üçün unikal imkan yaradır. Azərbaycan Avropada qlobal enerji təhlükəsizliyində sütun rollarından birini oynayır. Azərbaycanın təmiz enerjiyə artan diqqətinə görə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Mən xüsusilə də ölkənin yaşıl enerji sahəsinə keçid etmək niyyətini yüksək qiymətləndirirəm. Xəzər dənizinin malik olduğu önəmli yaşıl enerji potensialı neft və qaz ilə bərabər geniş ixrac potensialına malikdir. Xəzərin potensialı, Azərbaycanın gələcəkdə təmiz enerji sahəsində istehsalını ənənəvi enerji istehsalını üstələməyə gətirib çıxara bilər. Amerika, Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması istiqamətində atılan addımları yüksək dəyərləndirir, biz sülh və əmin-amanlığa böyük önəm veririk".

Qeyd edək ki, Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti arasında üç bərpaulunan enerji layihəsi üzrə Səhmdarlar Sazişləri imzalanıb. İmzalanma mərasimində Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri, SOCAR-ın Müşahidə Şurasının sədri Mikayıl Cabbarov və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar naziri Sultan Əhməd Əl-Cabir iştirak ediblər.

Sazişlər Azərbaycanda 1 külək və 2 gücnəş elektrik stansiyası layihəsini ehtiva edir. İmzalama mərasimində SOCAR ilə "Masdar" şirkəti arasında bərpaulunan enerji mənbələri sahəsində birgə uğurlu əməkdaşlığın enerji mənbələrinin şaxələndirilməsi, ölkəmizin alternativ enerji potensialından istifadənin genişləndirilməsi, həmçinin enerji keçidinin təmin olunması məqsədini daşdığı diqqətə çatdırılıb. Bu sənədin Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər elektrik enerjisinin qoyuluş gücündə bərpaulunan enerjinin payının 30 faizə çatdırılması hədəfinə nail olmasında önəmli rol oynayacağı xüsusi qeyd edilib.

Ümumi gücü 1 GVt olan 3 stansiya layihəsinin icrası nəticəsində illik təxminən 2.3 milyard kVt saat elektrik enerjisinə qənaət olunacaq. Bunun da nəticəsində təxminən ildə 1 milyon ton karbon emissiyasının atmosfərə atılmasının qarşısı alınacaq.

Lalə Mehralı

İsrail blokadada olan Qəzzaya hücumlarını davam etdirərək sivillərin olduğu çadır şəhərciyinə hücumu nəticəsində ən azı 45 nəfərin ölümü dünya gündəminə sürətlə yayılıb. Hücum zamanı eksəriyyəti qadın və uşaqlardan ibarət çoxlu fələstinlinin yaralandığı da məlumdur. Hücum İsrail qüvvələrinin iki həftə əvvəl quru əməliyyatına başladığı ərazilərdən qaçan minlərlə insanın sığındığı Rəfahda baş verib. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Təhlükəsizlik Şurası Rəfahdakı hücumu müzakirə etmək üçün 28 mayda fəvqəladə iclas keçirib və Baş katib Antonio Quterreş "Qəzzada təhlükəsiz yer yoxdur", "Bu dəhşətə son qoyulmalıdır" deyib. Məsələnin arxa fonuna baxdıqda mayın 24-də BMT-nin məhkəmə orqanı olan Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (ICJ) qəbul etdiyi qərara görə İsrailin Rəfaha hücumlarını dərhal dayandırmalı, humanitar yardımların qarşısını almamalı və müharibə cinayətlərini araşdırmaq üçün BMT rəsmilərinin Qəzzaya girməsinə icazə verməli idi.

BMT-nin Rəfahda təhlükəsiz zona elan etməsinə baxmayaraq, İsrailin bu ərazini bombalaması böyük hiddətlə birlikdə bir sıra maraqlı

Rəfah yox, ikinci Srebrenitsa - BMT nəyə lazımdır?

lı məqam doğurur. Bu cür hallar BMT-in nüfuzunu və beynəlxalq hüququn gerçəkliyini sual altında qoyur. Digər tərəfdən roket atışlarının belə dəqiq olmasının doğurduğu şübhə ilə BMT əməkdaşlarının İsrail ordusuna koordinatları verməsi kimi iddialar doğub. BMT kimi beynəlxalq təşkilatların qərəzsizliyi və vətəndaş cəmiyyətinin təhlükəsizliyi üçün çalışması gözlənilməyən halda bu cür hadisələr BMT-nin effektivli-

yini və etibarlılığını ləkələyir. Bu hadisənin, Kosovodakı Srebrenitsa qətləminə bənzədiyini də deyə bilərik. Bosniya müharibəsinin ən qaranlıq və ən ağır hadisələrindən biri olan Srebrenitsa qətləmində

da BMT Srebrenitsanı təhlükəsiz zona elan etsə də, bu qərarın həyata keçirilməsində yol verilən çatışmazlıqlar və səhvlər böyük qətləmə səbəb olmuşdu.

BMT-nin Srebrenitsada uğursuzluğunun kökündə hərbi qüvvə çatışmazlığı, qərar qəbul etmədə ləngimə, passivlik və kommunikasiyanın olmaması kimi amillər dayanırdı. Srebrenitsada yerləşdirilmiş BMT sülhməramlı qüvvələri mülki əhalinin təhlükəsizliyini qorumaq və təmin etmək üçün yetersiz və təcrübəsiz olması nəticəsində minlərlə günahsız insan həlak olmuşdu. Belə ki, bu dövrdə BMT hərbi bürokratlarının serblərlə əməkdaşlıq etdiyi iddiası dünya gündəminə yayılmışdı. Bu faciəli hadisədən sonra Rəfahda baş verənlər, dünyada sülhün və insan hüquqlarının qorunmasında beynəlxalq qurumların qeyri-adekvatlığını bir daha ortaya qoydu. Srebrenitsa BMT-nin qeyri-adekvatlıq travması və oxşar fəlakətlərin təkrarlanmaması üçün dərslərin çıxarılması lazım olan bir abidəyə çevrilmişdi. Amma görünən odur ki, üzərindən onillər keçməsinə baxmayaraq BMT hələ də effektiv və güvənli deyil.

Zərdüş Quluzadə

““Avropa dəyərləri” deyib hər bir şeyi istəyirlər bizə sırınsınlar”

Ötən gün Bakıda bəy xaricdə olduğu üçün yalnız gəlinlə toy ediblər. Bəs, bu nə dərəcədə düzgündür? Bizdə belə adətlər varmı? Bu toy adət-ənənələrimizin sıradan çıxması deməkdir ya necə? SİA mövzu ilə bağlı AMEA-nın Folklor İnstitutunun aparıcı elmi işçisi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ateş Əhmədlinin fikirlərini öyrənib. Onun sözlərinə görə, son dövrdə “Avropa dəyərləri” deyib hər bir şeyi istəyirlər bizə sırınsınlar: “Avropa dəyərləri nədir? Müasirlik, inkişaf, yeni oxumaq, təhsil, elmi, səmimi, münasibətlərdə doğru-dürüst tərəfdaş olmaq kimi yaxşı cəhətləri götürmək lazımdır. Bunlar da bizim xalqımızın özünün mental keyfiyyətləridir, kənardan gəlməyib. Elə ənənədən öz xalqımıza məxsus olan adətlərimiz, xasiyyətlərimiz var ki, yeni bu mental məsələdir.

Dəyər məsələlərinə gəldikcə bu gün müasirlik adı altında bir çox Avropadan gələn təmayüllər var, yanlış məsələlər var. Bunların hamısı əlbəttə ki toy ənənəsi də bizim xalqın gözəl bir adət-ənənəsinə kənardan sırımış bir məsələdir. Bizimkilər də indi bunu tətbiq edirlər. Kiminsə imkanı, vəziyyəti elədir ki, şəraitə uyğun hərəkət edir, məcburiyyət qarşısında qalıb ya nəse tək deyir ailə qurulsun. Əlbəttə ki ailə quruculuğu çox vacib məsələdir. Azərbaycan xalqının bəlkə də ən önəm verdiyi məsələ ailə quruculuğudur. Çünki ailənin qurulması dövlətin böyüməsi, inkişafı, güclən-

məsi deməkdir. Dövlət də ailələrdən ibarətdir. Təbii ki ən gözəl xalqın keyfiyyətləri, dəyərləri də bu gözəl ailələrin üzərində daşınır. Təbii ki ailələr fərqlidir. Bunu hamısına şamil etmək olmaz.

Yeni, bu baxımdan bizim toy ənənəmiz Azərbaycan xalqının ən böyük önəm verdiyi məsələdir. Çünki toy yeni bir laydır, iki ailə qohum olur, iki nəsil qohum olur, iki zümre yaxınlaşır. Bunlar da cəmiyyətdə bir-biri ilə bağlantı əmələ gətirir və əlaqələr genişləyir, böyüyür. Nəhayət görürsən ki, Azərbaycanın hər yerində insanlar bir-birinə yaxındır, bir-birinə qohum olur, bir-birinin münasibətlərini daha da genişləndirir.

Toy çox mühüm bir məsələdir. Əslinə qalanda toyun düzgün qaydada keçirilməsi də təbii ki xalqın öz ənənəsinə uyğun şəkildə davam etdirilməsinin tərəfdarıyam. Çünki toy elə bir məsələdir ki, həm də bir məsuliyyətdir gənclərin üzərində bə onlar hesabət verirlər. İki ailə, iki nəsil, iki qohum, iki qəbilə orada hesabət verirlər. Eyni zamanda insanların qarşısında məsuliyyət daşıyırlar. Ailə quranda üzərlərinə şərt götürürlər. Hər hansı bir ailə, yeni quruculuğunda istər məhəbbət, sevgi məsələsi, bir-birilərini gənclər sevib ailə qursunlar, yaxud tanış olsunlar, və yaxud da kimlərsə onları hansısa vasitələrlə ki tanış edir ki, bütün hallarda münasibətlərin təbiətindən doğan əlaqələr yaranır və ailələr qurulur. İndi in-

ternet vasitəsilə də belə məsələlər həyata keçirilir, tanış olurlar. Təbii ki uğurlu ailələr də olur. Amma mən dəyərdir ki, əksəriyyəti o qədər də uğurlu alınmır. Bu cür internet vasitəsilə evlənen gənclərin əksəriyyətinin taleyi uğurlu alınmır.

Ailə quruculuğu, həyatı insanların həyatında ən önəmli, ən vacib məsələlərdən biridir ki, xalqımız da bu toy məsələsinə çox böyük önəm verir. Bu baxımdan da belə bayağı toyların belə məsələlərin olması təbii ki bizim mental məsələlərə tamamilə ziddir, ənənəmizdə belə bir şeylər yoxdur”.

Ayşən Vəli

Elcin Bayramli

Ölümə məhkum edilmişlər...

Son dövrlərin ən çox müzakirə olunan problemi intiharlarla bağlıdır. Belə halların sayı getdikcə artır, üstəlik intihar yaş da cavanlaşır. Problemin ciddi nəticələri var, amma biz səbəblərini axtarmağa çalışaq. **Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının son illər apardığı tədqiqatların nəticəsi əsasında hazırladığı məlumatlara görə, hər il təxminən 60 milyon insan intihara cəhd edir. İntihar nəticəsində hər il 1,5 milyon insan həyatını itirir.**

Dünya Psixiatriya Assosiasiyası XXI əsri “depressiya və intiharlar əsri” adlandırır. Proqnozlara görə, 2030-cü ildə intiharlarla həyatına son qoyanların sayının 5 milyonu keçəcəyi gözlənilir.

İntiharlar kapitalizm cəmiyyətlərində artım tempi azalmaq bilməyən adi haldır. Dünyada ən çox intihar hadisəsi inkişaf etmiş ölkələrdə baş verir. Liderlər qrupuna ənənəvi olaraq Şimali və Qərbi Avropa ölkələri, ABŞ və Yaponiya başçılıq edir. Buradan aydın olur ki, ölkənin zəngin olması, adambaşına düşən gəlirlərin yüksək olması hələ hər şey demək deyil.

2023-cü ildə Azərbaycanda 620 intihar hadisəsi qeydə alınıb. 2022-ci il 654 nəfər, 2021-ci ildə isə 612 nəfər özüne qəsd edib. İntihar hadisələrinin üçdə ikisi kişilər tərəfindən reallaşdırılıb. İntiharların təxminən 10 faizi uşaqlar tərəfindən edilib. Nəzərə almaq lazımdır ki, müxtəlif səbəblərdən baş tutmamış və rəsmi qeydə alınmamış yüzlərlə suisid faktı da baş verir ki, bu da vəziyyətin daha qəliz olduğunu göstərir.

İntiharlar son dövrlərdə şiddətlənmiş problemdir. 20-30 il əvvəl belə hallar demək olar ki yox idi, ya da çox nadir hallarda olurdu. Dəyərlərin dəyişməsi, psixoloji gərginlik, mənəvi böhran, sosial problemlər bu prosesə təkən verdi.

Düzdür, intiharlarda sosial problemlər mənəvisində boğulmağın böyük rolunu qeyd edirlər. Amma müqayisəli statistika başqa şey deyir. Maraqlıdır ki, aclıq, müharibə dövrlərində intiharlar demək olar ki olmur. Əksinə, intiharlar əsasən sosial-iqtisadi cəhətdən daha üstün zamanlarda olur. Hətta, bir neçə il əvvəl intiharlara qarşı fəaliyyət göstərən, maddi imkanı heç də pis olmayan tanınmış psixoloqun özünün intihar etməsi faktı da göstərir ki, burda sosial problemlərin heç bir rolu yoxdur.

Böyük Vətən Müharibə illərində- ən ağır sosial problemlərin olduğu vaxtda intiharlar ən aşağı səviyyədə olub. Ən ağır dövrlərimizdən olan 90-cı illərdə də çox az idi. Daha bir arqument isə odur ki, intiharların səviyyəsinə görə, dünya üzrə ilk yerləri məhz inkişaf etmiş ölkələr tutur, yoxsul ölkələr isə son yerlərdədir. Üstəlik, həm bizdə, həm xaricdə intiharların çoxu sosial cəhətdən daha üstün, daha imkanlı ailələrdə baş verir.

Demək, bu 3 təkzibedilməz fakt sübut edir ki, intiharlarda sosial problemlərin rolu azdır. Əsas faktor psixoloji problemlər və mənəvi deqradasiyadır. Cəmiyyət-də mənəvi dəyərlərin deqradasiyaya uğraması, bəzi insanların tərbiyə və əxlaqının normal səviyyədə olmaması, ünsiyyət ənənəsinin itməsi, hansısa ağır xəstəlikdən əzab çəkməsi, təklənmək problemi, şəxsiyyətin sınırlanması, başqaları tərəfindən başa düşülməmək, cəmiyyətdə gözlənilmədən baş verən hadisələrə uyğunlaşa bilməmək, fərdin qayğısına qalan və onu sevməyən birinin olmaması, sevdiyi şəxsin xəyanəti, narkotik maddələrdən asılılıq kimi problemlər intiharların əsas səbəbidir.

Qeyd etmək lazımdır ki, ölkədə psixoloji problemlərin çoxalmasında özəl televiziya da çox böyük rol var. Son dövrlərdə adamlar televiziya da daha çox qan-qırğın, terror, qətl, intihar hadisələri ilə rastlaşırlar. Bu hallar adətən və sonda insanlar hansısa problemi yarananda çıxış yolunu intiharda görür.

Səbəb nə olursa olsun- intihar hadisəsi fərdin cəmiyyətə etirazının ən yüksək formasıdır. Bu artıq cəmiyyətin problemi, fərdin yox. Cəmiyyət də eqoizm altruizmdən, “mən” “bizdən” üstün tutulanda, bütün mənəvi dəyərlər pulla ölçüləndə, insan insan cəmiyyətində boğulanda başqa yol qalmır.

Facienin ən dəhşətli tərəfi isə azyaşlı uşaqların intiharıdır. Bu faciəyə uşaqlar yox, böyüklər məsuliyyət daşıyır. Yeni, dövlət və cəmiyyət. Uşaqları yelləncək əvəzinə boğazlarına keçirdikləri kəndirdə yellənməyə məcbur etmək cəmiyyətin faciəsidir. Hər şeyi geri qaytarmaq üçün hələ də gec deyil...

“Hazırda Bakıda istismar müddətini bitirmiş binalarda 11 minə yaxın mənzil var”

EKSPERT AÇIQLADI

“2016-cı ildən etibarən pilot layihələr üzərindən köhnə, xüsusən də istismar müddəti bitən qəzalı binaların söküntüsünə start verilib. Bu günə qədər onlarla çoxmənzilli bina və fərdi yaşayış evi sökülərək yerində yeni binalar tikilib. Dünya ölkələrinin praktikasına nəzər salsaq, görürük ki, istismar müddətini bitirmiş binalarda mənzillərin satış qiyməti yenilərdən 50% ucuz satılır. Hazırda Bakı şəhərində istismar müddətini bitirmiş binalarda 11 minə yaxın mənzil var”. Bu sözləri SİA-ya danışan daşınmaz əmlak üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev deyib.

Ekspert qeyd edib ki, ölkəmizdə pilot layihələr üzərindən söküntü işləri başlayandan istismar müddətini bitirən binalardakı mənzillərin qiymətləri kəskin bahalaşdı: “Qiymət artımının müxtəlif səbəbləri var. Sökülən binada mənzili olan şəxsə yeni tikildikdən daha böyük sahəli və təmirli mənzil verilir.

Verilən mənzil vətəndaşın köhnə mənzilindən iki dəfə baha olur. Bu səbəbdən də sökülmə ehtimalı olan binalar-

dakı mənzillər satılmır və qiyməti bahalaşır. Belə binalarda yerləşən mənzillərin alıcıları da yatırımcılar olur. Həmin şəxslər köhnə mənzil sökülüb yerində təzə tikildikdən sonra təzə mənzili satışa çıxarırlar və iki dəfə baha satır. Bundan əlavə, çoxmərtəbəli binalar tikildikdə kirayə pulu da verirlər ki, bu da əlavə qazandır.”

Dağıdıcı müxalifətdə Əli Kərimli problemi yaranır

Ağlısız, məntiqsiz, dayaz düşüncəli insanlarla rastlaşanda qeyri-ixtiyari deyirsən "gören ağıl paylananda bu bədbəxt harada olub". Həqiqət çirağı ilə AXCP sədri Əli Kərimlinin danışdıqlarına, dediklərinə nəzər yetirdikdə aydın olur ki, bu şəxs ağıldankəm, düşüncədən məhrum olan məxluqdur. Yəni girişdə qeyd etdiyim kimi, "gören ağıl paylananda Ə.Kərimli harada olub". Əgər həqiqətdən də ağıldan bəhrələnsə idi, Azərbaycanın milli və dövlətçilik maraqlarına qarşı düşmən mövqedən çıxış etməzdi. Digər tərəfdən torpaqlarımızın azad edilməsinə kölgə salan fikirlər səsləndirməzdi. Təbii ki, Ə.Kərimli özünü bilikli və savadlı hesab edir, ağılında da probleminin olmadığını iddia edir. Bu yerdə sual edilir, oldumu Ə.Kərimli Qarabağın erməni işğalından azad edilməsinə görə, Azərbaycan xalqını təbrik etsin? Cavabı qısadır, "olmadı". Ona görə ki, torpaqlarımız üzərində suverenliyimizin bərpa olunmasına paxıllıq hissi ilə yanaşır. Əli Kərimli o şəxsdir ki, ərazi bütövlüyümüzlə bağlı separatçı fikirlər yayır. Bir qədər əvvələ qədər tez-tez dedi-qodu xarakterli açıqlamalar səsləndirirdi, deyirdi ki, "Zəngəzur dəhlizi nə zaman açılacaq", "Rus sülhməramlıları nə zaman Qarabağdan çıxacaq", "Qazaxın 4 kəndi nə zaman qaytarılacaq". Ə.Kərimli sosial şəbəkədə paylaşımında yazırdı: "Bəs Rusiya "sülhməramlılarının" taleyi necə olacaq? 2025-ci ili gözləməyin heç bir mənası yoxdur. Müzakirə ediləcək məsələ də yoxdur. Qarabağda indi üz-üzə duran silahlı tərəflər, təmas xətti yoxdur ki, "sülhməramlının" iştirakı üçün də bəhanə olsun. Rusiya ordusunun Qarabağda qalması üçün nəinki səbəb, heç bəhanə də qalmadı. Rusiya ordusu ləngimədən Qarabağdan çıxarılmalıdır. Bəs Zəngəzur dəhlizi necə olacaq? Rusiyanın bizi Ermənistanla müharibəyə qoşmaq şansı hələ də qalır mı? Türkiyə nə deyir bu bərdə? Bu məsələdə ən həlledici faktorlar nələrdir? Biz xalq olaraq nələrə imkan verməməliyik?". Qisası cəfəng, mənasız, yersiz fikirlərlə Ə.Kərimli, əslində, idarəolunan məxluq olduğunu göstərirdi. Zaman isə sübut etdi ki, "nəyi, necə və nə zaman etməyi ancaq Azərbaycan Prezidenti, Fətəh Sərkərdə İlham Əliyev bilir". Ə.Kərimli kimilər isə, sadəcə, müəyyən pul qarşılığında onun-bunun sözünü deməyə çalışan ucuz söz dəlləllərdir. Azərbaycan Prezidenti İl-

ham Əliyevin qətiyyəti, prinsipiallığı nəticəsində Rusiya sülhməramlılarını Qarabağdan çıxartmağa nail oldu, Qazaxın 4 kəndi də azadlığına qovuşdu. Bundan sonra Ə.Kərimli və onun ətrafındakı trolların deməyə sözləri olacaqmı? Görünən ondan ibarətdir ki, bu məxluqlar zəifliklərini və boşboğazlıqlarını etiraf etmək fikrində deyillər. Çünki ciddi siyasi mədəniyyətə malik deyillər.

"Müxalifət olmaq olar, amma birinci dövlətçi olmaq lazımdır"

Haqlı olaraq Milli Cəbhə Partiyasının sədri, deputat Razi Nurullayev Ə.Kərimlinin anormal siyasi portret cizgilərini elmi cəhətdən şərh edir: "Müxalifət olmaq olar, amma birinci dövlətçi olmaq lazımdır. Barmağınızı qatlayın görək İsraildən başqa hansı ölkə cinayətkarları, xüsusən də cibində milyardlarla dollar daşıyan və dünyada söz sahibi olan birini tutub başına torba keçirsin? Ruben Vardanyan kimi bir avantüristi və terroru dəstəkləyən cinayətkarı tutub damlamaq bilirsiniz nə deməkdir? O, İlon Maskın Mars planetini fəth etmək planından daha üstündür. Bu ağılların kəsmədiyi bir qəhrəmanlıqdır. Nə qədər gec deyil, birlik olun, düşmən dəyirmanına su tökməyin, xalqla, dövlətlə bir olun ki, gələcək nəsillər siyasi tarix kitablarını oxuyanda sizi nifrətlə anmasın! Sonda, təklif edirəm ki, Prezident İlham Əliyev üçün

bir orden, ad düşünək. O, təvəzökardır deyə bir çox səsləndirilən təklifləri qəbul etməyəcək. Bu sahədə təkliflərim çoxdur və onu Parlament rəhbərliyi ilə bölüşə bilərəm. Yaxşı olar ki, təkliflər də Parlament rəhbərliyi tərəfindən səsləndirilsin və məmnuniyyətlə dəstəkləyəcəm".

Vəhdət partiyasının sədri, deputat Tahir Kərimli məsələni daha kəskin ifadə edib. O torpaqlarımızın işğaldan azad edildiyi üçün müxalifətçiliyə ehtiyac olmadığını bildirib: "Mənim partiyamın müxalifətçiliyinə nə ehtiyac var? Biz Cənab Prezidentin yanında olmalıyıq, nəinki qarşısında. Torpaqlarımızı işğaldan azad edib Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, ölkənin suverenliyini bərpa edən, bütün islam dünyasının lideri olan Prezident İlham Əliyevə qarşı çıxmağa haqqı yoxdur. Axı bu, hamımızın istəyi və arzusu olub! Belə bir problemləri həll edən liderə qarşı necə müxalif mövqedə olmaq olar?". T.Kərimli onu da qeyd edib ki, bizim bundan sonra əsas vəzifəmiz Prezidentin yanında olmaqdır: "Müxalifətin mübarizəsi nifrət üzərində qurulub. Mən onları sevgiyə, birliyə, həmrəyliyə çağırıram".

Əli Kərimlinin beyni yuyulub

Bir sözlə, müxalifətdə olmalarına baxmayaraq R.Nurullayev, T.Kərimli və digərləri reallıqdan çıxış edirlər. Çünki dövlətçidirlər, xalqa bağlı insanlardır. Başa düşürlər ki, Ə.Kərimli xarici maraqlı dairələrin əlində idarə olunan oyuncaqdır. Lakin tövsiyələr, məsləhətlər Ə.Kərimliyə çatmır. Ona görə ki, beyni yuyulub, tam şəkildə xarici maraqlı dairələrin nəzarəti altındadır. O dərəcə müqəvvaya çevrilib ki, bezi hallarda açıq formada ictimai siyasi sabitliyi təhdid edən ideyalarla çıxış edir, statuslar paylaşır. Məsələn onun, tez-tez icazəsiz aksiyalar vasitəsi ilə cəmiyyətdə qarşıdurma yaradacağını bildirməsini göstərmək olar. Normalda ağılı başında olan şəxs pozucu niyyətini ictimai müzakirəyə çıxartmaqdan çəkinər. Ə.Kərimli isə anlaşıq vəziyyətdə olan anormal insan kimi məkrli planını dilə gətirir.

Bu, onu təsdiq edir ki, xarici maraqlı dairələr, xüsusilə də, ona maddi və mənəvi dəstək göstərən fondlar onun qarşısında açıq təzislərlə çıxış etmək kimi tələb qoyublar. Ə.Kərimli də trolları vasitəsi ilə icazəsi aksiyalar yolu ilə cəmiyyətdə gərginlik yaratmağa çalışacağını bəyan edir. Lakin anlamırlar ki, ölkəmizdəki mövcud ictimai siyasi sabitlik möhkəm əsaslara söykənir. Heç bir qüvvə, o cümlədən xarici qüvvələrin əlində maşa rolunu oynayan Ə.Kərimli və trolları bu sabitliyə xələl gətirə bilməzlər.

İLHAM ƏLİYEV

MÜNASİBƏT

"Gürcüstanda xarici təsirin şəffaflığı haqqında qanun artıq qüvvəyə minib. Bu ölkənin Parlament rəhbərliyi də bəyan edib ki, sözügedən qanunun əsas məqsədi Gürcüstanın siyasi, iqtisadi və sosial sistemlərinin davamlılığını gücləndirməkdir. Beləliklə, "Xarici təsirin şəffaflığı" qanun layihəsində vəsaitlərinin 20 %-dən çoxunu xaricdən alan bütün təşkilatlar xarici təsir agenti kimi qeydiyyatdan keçməlidirlər və buna əməl etməyənlər cərimələnəcəklər. Əslində, Gürcüstan hökuməti öz mövqeyində haqlıdır. Çünki bu gün Qərbin Gürcüstanda tətbiq etdiyi ssenari bu ölkəni Ukraynaya çevirmək niyyəti güdür". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Könül Nurullayev deyib. Onun

"Gürcüstanda seçki öncəsi gərginlik yenidən arta bilər"

sözlərinə görə, eyni ssenari 2004-cü ildə Gürcüstanda artıq tətbiq olunmuşdu: "2008-ci bu ölkə müxtəlif vedlərlə Rusiya ilə qarşıdurmağa sürükləndi. Nəticədə Cənubi Osetiya və Abxaziya itirildi. Yəni, gürcü xalqı heç nə qazanmadı,

əksinə itirdi. Qərbi qonşu ölkədə vətəndaş cəmiyyəti istifadə edərək, 25 minə yaxın QHT-nin böyük hissəsini maliyyələşdirir və onları öz iradəsinə uyğun idarə edir. Son illər Avropaya inteqrasiya adı altında Gür-

cüstan cəmiyyətində neqativ dəyişikliklər müşahidə olunmaqda idi. Əslində cəmiyyət özü yaranmış vəziyyətdən düzgün nəticə çıxarmalıdır. Ölkənin milli maraqları bütün maraqlardan üstün olmalıdır".

"Hesab edirəm ki, bundan sonra etirazlar daha da səngiyəcək. Hər hansı dövlət çevrilişi barədə danışmaq tezdir. Qanun layihəsinə ən kəskin etirazlar vaxtı emosiyaları cilovlamaq mümkün oldu. Qanunun sentyabra qədər təxirə salınacağı gözlənilirdi, bu da baş vermədi. Amma bununla belə, payızda gözlənilən seçki öncəsi gərginlik yenidən arta bilər. Bu gün əslində Ermənistan da 2004-cü ildəki Gürcüstanın yolunu gedir, Paşinyanı da demək olar ki, eyni aqibət gözləyir. Eyni zamanda Moldovanın fəallığı da müsbət nəticələr vəd etmir", - deyir o əlavə edib.

Leman Sərraf

Prezident İlham Əliyev: Xocalıda bayrağı qaldıranda fikirləşirdim, bax, bu gün biz tam əminliklə deyə bilərik ki, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı. Xocalıda bayrağın qaldırılması daha da həyəcanlı idi, onu açıq deyə bilərəm.

Bayraqdan söz düşmüşkən, Xocalı müstəqilliyin rəmzi olan üçrəngli bayrağımızı heç görməmişdi. 18 oktyabr 1991-ci ildə qəbul olunan Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı ilə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi bərpa edilsə də, 1991-ci il dekabrın 29-da ümumxalq referendumunda əhalinin 95%-i səsvermədə ölkənin müstəqilliyinə, suverenliyinə və istiqlaliyyətinə səs versə də, lakin bu müstəqillik hələ də reallaşa bilmirdi. Çünki ölkədə qarşıdurma, özbaşınalıq, kaos hökm sürürdü. Elə torpaqlarımızın işğalına da bütün bunlar şərait yaratmışdı. Bu səbəbdən Xocalı da işğal olunmuş, müstəqillik bayrağımızı görə bilməmişdi. Xocalılılar isə olmazın müsibətləri ilə üz-üzə qalmalı olmuşdu. Bunu mayın 28-i-Müstəqillik Günündə Xocalıda səfərdə olan və xocalılılarla görüşən Prezident İlham Əliyev də vurğulamışdır: Müstəqilliyin bərpası elan olunan dörd ay sonra Ermənistan Xocalı soyqırımını törətdi, günahsız insanları qətlə yetirdi, insanlığa qarşı cinayət törətdi. Xocalılılar faktiki olaraq müstəqilliyin bütün illərini başqa-başqa yerlərdə keçirməli oldular...

Bu gün Xocalı azaddır. Ötən ilin sentyabr ayında Azərbaycan silahlı qüvvələrinin Xankəndidə birgünlük antiterror əməliyyatı nəticəsində Xocalı da öz azadlığına qovuşdu. Həmin lokal xarakterli tədbir ilə 2020-ci ildə

Böyük Qayıdış programının Xocalı səhifəsi

Bu gün Xocalı azaddır. Budur, artıq sakinlərin qayıdışı da başlanıb. Qarşıda Xocalının hələ xoş günləri var. Hər birimiz bunun şahidi olacağıq. Xocalı abadlaşacaq, əvvəlkindən də abad olacaq. Təbiəti isə onsuz da gözəldir, cəlbedicidir. Burada görülən işlər isə bu gözəlliyə yeni çalar qatacaq.

Lakin illər, əsrlər sonra da o müdhiş gecə unudulmayacaq. Xocalılıların taleyinə yazılan, soydaşlarımızın kütləvi şəkildə vəhşicəsinə qətlə yetirildiyi o gecə. O gecə Xocalıda ermənilər tərəfindən 63-ü uşaq, 106-sı qadın, 70-i qoca və qarı olmaqla, 613 Xocalı sakini qətlə yetirildi. 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirdi. Düşmən gülləsindən 76-sı uşaq olmaqla, 487 nəfər yaralandı. 1275 nəfər əsir götürüldü ki, onların 150 nəfərinin, o cümlədən 68 qadın və 26 uşağın taleyi bu günədək məlum deyil.

613... Bir gecənin soyqırımına məruz qalan 613 insan. Yataqlarında ölümünü gözləyən Xocalı sakinləri. Saatlar sonra nə baş

əldə etdiyimiz Zəfər üzərinə yeni bir Zəfər gəldi və ümumilikdə işğal altında olan ərazilərimizin düşməndən xilasına başa çatdı. Bununla da Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü, konstitusiyaya quruluşunu bərpa etdi. Bu il ilk dəfə oldu ki, Xocalı faciəsini onun azadlığı şəraitində andıq. Xocalının düşməndən azad edildiyi və doğma bayrağına qovuşduğu gün tariximizin şanlı səhifəsini təşkil etdiyi üçün hər zaman qürurla anılacaq.

Müstəqillik gününə təsadüf edən qayıdış

Mayın 28-də- Müstəqillik Günündə xocalılıların Xocalıya ilk qayıdışının təməli qoyuldu. Həmin gün 20 ailə 32 il sonra doğma yurduna qayıtdı. Bu qayıdışın Müstəqillik Günündə olması heç də təsadüfi deyildi. Ad günlərində və əlamətdar bayramlarda həmişə xalq, şəhid ailələri, məcburi köçkünlərlə, azad torpaqlarımıza qayıdan soydaşlarımızla birlikdə olan dövlətimizin başçısı Zəfərdən sonra-2022-ci ilin 27 mayında Ağalı sakinləri ilə görüşmüş, ötən il Müstəqillik Günündə Laçın şəhərində laçınlılara evlərinin açarlarını təqdim etmiş, bu il isə xocalılılarla birlikdə oldu.

"Bu gün isə xocalılılar qayıdırlar. Bu, gözəl tarixi hadisədir. Xocalı da gördüyünüz kimi, gözəlləşir, yenidən qurulur... Əvvəlkindən

dən də daha gözəl şəhərdir və daha da gözəl olacaq. Bu gün sadəcə olaraq, birinci mərhələdir. Bu gün, əslində, Böyük Qayıdış programının Xocalı səhifəsi yazılır. Yaxın gələcəkdə digər xocalılılar da buraya qayıdacaqlar, əminəm ki, böyük həvəslə", - deyən Prezident İlham Əliyev xocalılıların müstəqillik illərini Xocalıdan ayrı keçirməli olduqlarını, müxtəlif yerlərdə və Ulu Öndərin iştirakı ilə Ağcakənd kəndində xocalılılar üçün salınmış birinci köçkün qəsəbəsində məskunlaş-

dıqlarını vurğulamış və həmin dövrü belə xatırlamışdır: Mən də, Mehriban xanım da o vaxt orada idik və o vaxtdan bu günədək, görün, nə qədər gözəl tarix yazdıq, Qarabağı tam azad etdik. Mən bilərəm ki, İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatanda xocalılılar inanırdılar, bildirdilər ki, bu gün də gələcək.

**Unudulmayacaq tarix:
bu gündən dünənə...**

verəcəyindən xəbərsiz insanlar...

O gecənin qaranlığı qədər dəhşətli anları yaşadı xocalılılar. 25 fevraldan 26 fevrala keçən gecə Xocalı şəhəri kimi, onun dinc əhalisi də məhv edildi. Həm xocalılılar, həm də Xocalı şəhid oldu və şəhərlə onun sakinləri bir-birlərinin ölümünə, məhvünə şahid oldular.

613 nəfər o gecənin qurbanı oldu. Kim ağlına gətirə bilərdi ki, bir gecədə bu qədər adam həyatla vidalaşacaq. Lakin oldu, yaşandı və 613 Xocalı sakini o qaranlıq gecənin dəhşəti ilə üz-üzə qaldı. Qonşu qonşunun, qohum qohumun, ata balanın, uşaq ana-atanın gözü qarşısında şəhid oldu. Dünyada oxşarı olmayan bir fəlakət yaşadı Xocalı və xocalılılar.

Düşmən o gecə insanlıqdan əl götürdü. İnsanlığa qarşı bütün rezaletləri sərgilədi. Bir sözlə, əsl xislətini ortaya qoydu. Bir-birinin ardınca törətdiyi hadisələrin hər biri ayrı-ayrılıqda əsl erməni obrazını nümayiş etdirdi. Əvvəlcə sakinlərin evlərindən çıxarılması, öldürülməsi, sonra onların evlərinin talanması, daha sonra evlərə və şəhərə od vurulub yandırılması, qaçan insanların yaxalanması, onların güllələnməsi, öldürülən insanların əli-ayağının kəsilməsi, gözünün çıxarılması, ərisinin soyulması kimi hərəkətlərin hər biri erməni vəhşiliyindən söhbət açdı o gecə, onların əsl üzünü tanıtdı.

Ardı Səh. 12

Əvvəli Səh. 11

Daim gözü Azərbaycanın torpaqlarında, sərvətində olan bu qəbilənin nəyə qadir olduğundan danışdı. Yeni bu vəhşi qəbilədən bundan başqa nə isə gözləmək də düzgün olmazdı. Çünki onlar qəbilədirlər. Xalq, millət formasında nə vaxt yaşamışlar ki, onlardan başqa nə isə gözləyerdik.

Beləliklə, o qaranlıq gecə və açılan boz səhər Xocalı adlı şəhərin qətləminə şahid oldu. Soydaşlarımız öz yurdlarında öldürüldü, qalanlar isə məcburi köçkünə çevrildi, əsir götürüldü...

Xocalını "Xocalıya ədalət!" tanıtdı

Təəssüflər olsun ki, Xocalı soyqırımından sonra həmin dövrdə Azərbaycana rəhbərlik edənlər bu faciəyə biganə münasibət göstərmiş, xalqımıza qarşı törədilən cinayəti örtbasdır etməyə çalışmışlar. Yalnız həmin dövrdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri vəzifəsində işləyən Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev ilk dəfə Naxçıvanda Xocalı soyqırımı haqqında xüsusi bəyanat vermiş, faciəni törədənləri və səbəbkarların məsuliyyətə cəlb olunmasını tələb etmişdir.

Ulu Öndərin 1993-cü ildə Azərbaycanda yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra isə Xocalı faciəsinə hüquqi-siyasi qiymət verilmişdir. Bu soyqırımı haqqında həqiqətlərin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması üçün təsirli tədbirlər görülmüşdür. 1994-cü ilin fevralında Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Xocalıda baş vermiş hadisələri geniş təhlil edərək "Xocalı Soyqırımı Günü haqqında" Qərar qəbul etmiş, BMT-yə, dünya dövlətlərinə bu qətləmin gerçək mahiyyətini açıqlayaraq dünya ictimaiyyətini erməni terrorizminə qarşı qəti tədbirlər görməyə çağırmışdır. Qəbul edilmiş qərara əsasən bəşər tarixinin qanlı səhifələrindən olan Xocalı hadisələri ilə əlaqədar hər il fevralın 26-sı "Xocalı Soyqırımı Günü" elan olunmuşdur. Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin "Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə sükut dəqiqəsi elan edilməsi haqqında" 1997-ci il fevralın 25-də imzaladığı Sərəncamla hər il fevral ayının 26-sı saat 17:00-da ölkəmizdə Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunur.

2008-ci ildə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyasının başlanması isə Xocalının dünyaya tanıtılmasında yeni və əsas mərhələ oldu.

Xocalı soyqırımı, Ermənistan-Azərbaycan münacişəsinin tarixi səbəbləri və nəticələri, həmçinin Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş və digər ərazilərdən qeyd-şərtsiz və dərhal çıxarılmasının zəruriliyi ilə bağlı beynəlxalq maarifləndirmənin artırılması məqsədini daşıyan kampaniyanın fəaliyyəti həmçinin Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinin yad edilməsi, sağ qalmış ailələrə dəstək göstərilməsi, bu hadisələrin yaddaşlarda yaşaması, xüsusən də gənc nəsillər tərəfindən unudulmasına yönəlməmişdir.

Kampaniya qlobal səviyyədə fəaliyyət göstərmək və öz müraciətlərini çatdırmaq üçün müxtəlif kommunikasiya vasitələri və resurslarından, o cümlədən media, internet və canlı tədbirlərdən fəal şəkildə istifadə etməklə əsas diqqəti kütləvi qırğınlara, etnik təmizləmə və irqi, etnik və ya dini ayrı-seçkilik hallarına qarşı güclü müqaviməti nümayiş etdirməyə, Xocalı soyqırımı qurbanları ilə həmrəyliyi ifadə etməyə və Xocalıda azərbaycanlılara qarşı törədilmiş cinayətlərə görə cəzasızlıq halları ilə mübarizəyə yönəlmişdir. Kampaniya bir çox ölkələrdə səmərəli şəkildə fəaliyyət göstərir və hazırkı tarixdə 120 mindən çox şəxs və 115 təşkilat onun fəaliyyətini dəstəkləyir. Sosial şəbəkələr, sərgilər, toplantılar, müsabiqələr, konfranslar, seminarlar və digər oxşar tədbirlər kampaniyanın məqsədlərinə çatmaq üçün istifadə olunan digər

Böyük Qayıdış programının Xocalı səhifəsi

səmərəli vasitələri təşkil edir.

Mayın 28-də xocalılılarla görüşən Prezident İlham Əliyev "Xocalıya ədalət!" kampaniyasının fəaliyyətinə nəzər salaraq dedi: "Xocalıya ədalət!" kampaniyasına qədər, siz də yaxşı bilirsiniz, Xocalı soyqırımı haqqında o qədər də böyük məlumat yox idi, dünyada geniş məlumat yox idi. Çünki Ermənistan çalışırdı ki, hər vəchlə bunu ört-basdır etsin, bizdə də o vaxt belə imkanlar yox idi sözün düzü. Amma "Xocalıya ədalət!" kampaniyası bütün dünyaya səs saldı, geniş vüsət aldı və bunun nəticəsində 13 ölkə Xocalı soyqırımını soyqırımı kimi tanıdı.

Beləliklə, Xocalının dünyaya tanıtılmasında, burada törədilən vəhşiliyin analoqu olmadığına sübutunda, insanların qəddarlıqla qətlə yetirilməsinin beynəlxalq aləmə çatdırılmasında "Xocalıya ədalət!" kampaniyası misilsiz xidmət göstərmişdir. Bu gün isə, baxmayaraq ki, Xocalı artıq azaddır, həmin fəaliyyət yenə də davam etdirilir.

Memorial kompleks: gün gələcək, Xocalıda bunu edəcəyik

Uzun illərdir, Bakıda Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə "Ana fəryadı" adlandırılan abidə ucaldılıb. Xocalı faciəsinin baş verdiyi gün hər il bu abidə dövlətimizin başçısı və vətəndaşlar tərəfindən ziyarət olunur, abidə önünə güllər düzülür.

Bu il fevralın 26-da isə 32 ol əvvəl Xocalıda törədilən faciənin ildönümü günündə dövlətimizin başçısı Xocalı şəhərində Soyqırımı Memorial Kompleksinin təməlini qoyub. Layihə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hazırlanıb, Mehriban xanım Əliyeva onu təsdiqləyib və Heydər Əliyev Fondu tərəfindən inşa edilir.

Prezident İlham Əliyev mayın 28-də Xocalıda xocalılılarla görüşü zamanı bu məsələyə də münasibət bildirərək deyib: Xocalı soyqırımı abidəsinin, Memorial Kompleksinin yaradılması ilə bağlı uzun illər məsələlər müzakirə edilirdi, hətta "Ana fəryadı" abidəsinin yanında yer də seçilmişdi, layihə də hazırlanmışdı. Ancaq hər il mən son təsdiqimi vermişdim. Çünki ürəyimdə saxlayırdım ki, bu Memorial Kompleks Xocalıda yaradılmalıdır və belə də oldu. Həmin o layihəni biz gətirdik və fevralın 26-da Xocalıda xocalılılarla bərabər Xocalı Memorial Kompleksinin təməli qoyuldu və burada inşa ediləcək. Bütün dünya da görəcək ki, erməni vəhşiliyi nədir, bu, həqiqətdir və bunu hər kəs bilməlidir. Ermənistan

15 binada ikiotaqlı, üçotaqlı və dördotaqlı 180 mənzil var. Kompleksdə uşaq oyun meydançaları, idman qurğuları, idman meydançası, söhbətqahlar yaradılıb.

Sonra Sənətkarlar məhəlləsində "AzeRobot Education" robototexnika tədris mərkəzinin Xocalıdakı filialı, "Nakhishli" atelyesi, "Gilabi Ceramics" emalatxanası, "Sariban" peşə inkişaf mərkəzinin filialında yaradılan şəraitlə və Xocalı şəhərinin Baş planı ilə tanışlıq olub. Bu gün Xocalıya avtomobil və dəmir yolu çəkilir. Xocalıda gələcək üçün "yaşıl enerji"nin təməli qoyulur. Bir sözlə, Xocalı Böyük Qayıdış programının yeni səhifəsidir.

Xocalı soyqırımı

özünü bunu etiraf etməlidir, özü bizdən üzr istəməlidir. Ancaq bunu etməklə ola bilsin ki, indiki Ermənistan rəhbərliyi - o vəhşilərin, vandalların, qanıçənlərin günahlarını bir qədər yumuş ola bilər. Bunu etməsə, mənəcə, Ermənistan özü heç vaxt ayağa dura bilməyəcək. Gərək, ilk növbədə, Ermənistan özü bu faciəni, bu cinayəti, hərbi cinayətini tanıсын.

Xocalı Böyük Qayıdış üçün yenidən qurulur

Qeyd edək ki, Xocalı şəhərinin yenidən qurulması üzrə birinci mərhələ 167 hektar və 18 hektar olmaqla iki hissədən ibarətdir. Birinci mərhələdə 167 hektar ərazidə 140 fərdi ev, 48 kottec tipli ev və 9 binadan ibarət 110 evdə tikinti, təmir-bərpa və abadlıq işləri görülür. Bütün kommunikasiya xətləri yerin altına salınıb, ilk 50 evə birləşmələr verilib. Şəhər üzrə kommunikasiya işlərinin 90 faizi icra edilib. Həmçinin 18 hektar ərazidə yerləşən fin tipli 92 evdə isə tikinti, təmir-bərpa və abadlıq işləri həyata keçirilir. Bunlardan əlavə, Xocalı şəhərinin girişində - çay kənarında bulvarın salınması işləri davam edir. Bulvar ilə üzbuüz isə çarşı-bazar qurulur, iaşə obyektləri tikilir.

Xocalı şəhərində orta təhsil müəssisəsi və uşaq bağçası da inşa olunub. Məktəbin qarşısında park, onun yanında isə sənətkarlar məhəlləsi salınıb. Həmçinin idman kompleksində tamamlanma işləri görülür. Kompleksdə şahmat, cüdo, güləş, gimnastika, stolüstü tennis, basketbol, minifutbol, badminton ilə məşğul olmaq üçün lazımi şərait yaradılacaq. İnfrastruktur işlərinin yaxın müddətdə tamamlanması nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva mayın 28-də Xocalı şəhərində 15 çoxmənzilli binada təmir və yenidənqurmada sonra yaradılan şəraitlə tanış olublar.

Bildirilib ki, Xocalı şəhərindəki yarımçıq tikili olan yaşayış kompleksi əsaslı təmir edilib. Kompleks 3,34 hektar ərazini əhatə edir. Burada hər biri ikigirişli olmaqla üçmərtəbəli

qurbanlarının qisası döyüş meydanında alındı

Bu gün hər bir azərbaycanlı ata vəsiyyəti-ni yerinə yetirən Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsində və birgünlük antiterror əməliyyatı zamanı düşmən üzərində qazandığımız tarixi qələbənin qürurunu yaşayır. Qəhrəman ordumuz Ali Baş Komandanımızın əmri ilə 2020-ci il sentyabrın 27-də başlandırılan "Dəmir yumruq" əməliyyatı ilə düşməni darmadağın edərək doğma Qarabağımızı 30 ilə yaxın əsarətdən xilas etdi. Şanlı Azərbaycan Ordusu tərəfindən məhv edilən düşmən qüvvələri içərisində Xocalı soyqırımının icraçılarından da var idi.

"Biz Xocalı soyqırımı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldığımız", - deyən cənab İlham Əliyev çıxışlarında bu fikri də səsləndirmişdir: "Biz heç vaxt imkan verə bilmərik ki, bizim bölgədə erməni faşizmi baş qaldırsın. Heç vaxt imkan verə bilmərik ki, Ermənistan yenə də Azərbaycan üçün potensial təhdidə çevrilsin. Əgər bunu görsek, onu yerindəcə məhv edəcəyik. Bunu hər kəs bilməlidir".

Bu gün qürur duyuruq ki, faciənin 32-ci ilində Xocalıda Azərbaycan bayrağı dalğalanır. Bu əzəmətli bayraq Ali Baş Komandan İlham Əliyevin əzmi və minlərlə şəhid və qazimizin şücaəti ilə dalğalanır Xocalıda. Onun dalğaları hər bir xocalılının qisasının alındığını yayır yurd yerlərinə. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: Xocalıda bayrağı qaldıranda fikirləşirdim, bax, bu gün biz tam əminliklə deyə bilərik ki, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı. Xocalıda bayrağın qaldırılması daha da həyəcanlı idi, onu açıq deyə bilərdim.

O bayrağın dalğalarını həm də bütün dünya görür. Görür ki, illərlə susduğu, həlli üçün bir addım atmadığı məsələni Azərbaycan dövləti necə həll etdi. Onu da görür ki, artıq Xocalı Böyük Qayıdış programının bir səhifəsidir. Bu səhifə xocalılıların ardıcıl şəkildə yurd yerinə qayıdışı ilə qarşıda tarixin bir parçasına çevrilecək.

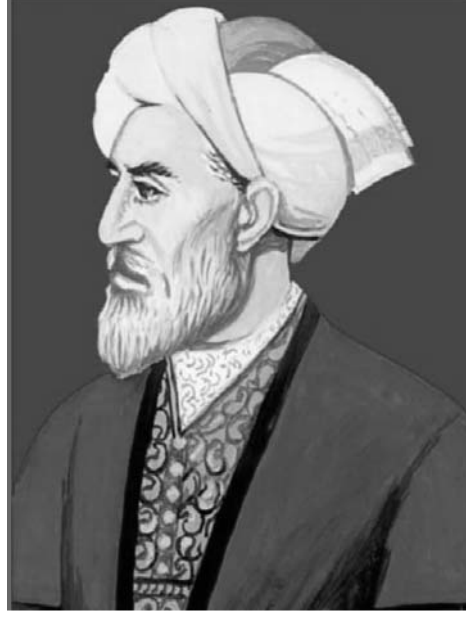
Mətanət Məmmədova

Azərbaycanın orta əsr memarlıq inciləri ölkə sərhədləri daxilində, eləcə də onun hüdudlarından kənarında Yaxın və Orta Şərqi regionunda təsir dairəsinə malik olmuşdur. İslam dövrü memarlığının monumental nümunələri, əsasən XII-XIV əsrlərdə özünün inkişaf zirvəsini fəth etdiyi üçün, bu dövr memarlığın, eləcə də incəsənətin intibah dövrü adlandırılır. Orta əsr memarlıq sənətinin şah əsərləri Möminə xatın, Yusif Küseyroğlu, Qarabağlar, Bərdə türbələri, Naxçıvan Cümə məscidi və s. memarlıq şərhə, daş nəqqaşlığı, konstruktiv xüsusiyyətləri baxımından orta əsr Azərbaycan memarlığının ümumi üslub sistemini formalaşdırmışdır.

Hələ İslamın yayıldığı ilk illərdə Xəlifə Ömər Kufədə birinci məscidin tikintisini Azərbaycandan çağırdığı memara tapşırılmışdır. "Azərbaycan ərazisindəki memarlıq abidələrinin heç birində indiyədək gəlmə memarın, yadelli sənətkarın adı aşkar edilmədiyi halda çoxlu azərbaycanlı memar, xəttat, nəqqaş və başqa tikinti ustalarının İslam Şərfinin müxtəlif ölkələrinin monumental abidələrində idiyəcən qalmaqdadır". Amas-yada 1233-1246-cı illərdə inşa olunmuş məscidin kitabəsində memar-Məhəmməd Mahmud oğlu Araninin, Türkiyədə təbrizli Hacı Bəxtiyarın, mağaralı Həsən Firuz oğlunun, mərəndli Əhməd Əbubəkr oğlunun, XIV əsrdə Moskva Kremlinin inşasında şamaxılı Əliş Sübhan oğlu Kerimlinin adı bir sıra yazılı mənbələrdə hallanır.

XII əsrin əvvəllərində Naxçıvan şəhərinin qüvvətli Atabəylər dövlətinin paytaxtına çevrilməsi ilə onun əhəmiyyəti olduqca artır, burada sənətkarlıq və inşaat xeyli genişlənir. Yerli ənənələrin ümumi Azərbaycan memarlığına xas cəhətlərlə birləşməsindən, bariz siması olan bir memarlıq məktəbi yaranır. Qısa müddət ərzində Naxçıvan sənətkarları qarşısında duran memarlıq-inşaat problemlərini müvəffəqiyyətlə həll edərək Azərbaycan memarlığının ən yüksək zirvələrini təşkil edən əsərlər yaratmağa nail olur və Yaxın Şərqi ölkələri memarlığında ön mövqedə durur. Memar Əcəmi yaradıcılığı dünən, bu gün, gələcəkdə də bir çox Azərbaycan və dünya memarlarının yaradıcılığı üçün ilham mənbəyidir. Müəllif olduğu memarlıq abidələri ilə zəngin kompozisiyası, istəyə də ifadə etdiyi mənaya görə dünyanın diqqətini cəlb

Azərbaycan Memarlıq Məktəbinin Banisi Əcəmi Əbubəkr oğlu Naxçıvani

edir.

Əcəmi ibn Əbubəkr Naxçıvani Azərbaycan mədəniyyətinin inkişaf etdiyi bir vaxtda XII əsrdə Naxçıvanda yaşayıb. Həmin dövrdəki intibah özünü həm memarlıq, həm də ədəbiyyatda göstərirdi. XII əsr dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkir Nizami Gəncəvinin 880 illik yubileyi 2021-ci ildə ölkəmizdə geniş şəkildə qeyd olundu. Bu dövrün parlayan ulduzlarından biri də memarlıq sahəsinə yenilik gətirən Əcəmi Naxçıvani idi. O Naxçıvan ki, Atabəylərin hakimiyyəti dövründə Naxçıvanda yaşamış, Yaxın və Orta Şərqi dahi memarı kimi şöhrət qazanmış "şeyx-ul-mühəndis" (mühəndislərin başçısı) ləqəbini almışdı.

Naxçıvan şəhərinin mərkəzində yüksələn Möminə xatın, Yusif Küseyr oğlu türbələri görünüşü, zəngin memarlıq elementləri ilə zi-yarətçilərinə heyran edir. Atabəylər Memarlıq Kompleksi abidələr sırasına daxil olan Mö-

minə xatın türbəsində Memar Əcəminin ustalığı və müdrikliyi aydın duyulur. XII əsrdə Azərbaycanda hakimiyyətdə olan Atabəylər (Eldənizlər) dövlətinin diplomat qadınlardan sayılan Möminə xatının şərəfinə tikilən abidənin inşası Şəmsəddin Eldənizin vəfatından sonra oğlu Məhəmməd Cahən Pəhləvan tərəfindən başa çatdırılıb. 1186-cı ildə Şərqi-də ilk dəfə qadının şərəfinə ucaldılan abidə anaya, qadına hörmət və ehtiramın ifadəsi kimi bu gün də Naxçıvana gələn xarici qonaqlar tərəfindən böyük maraqla qarşılanır.

Çox zərif və yüksək bədii təkəkkür məhsulu olan abidənin üzərindəki naxışlarda belə qadın uralığını, qadın möhtəşəmliyini və zərafətini duyur və hiss edir. Möminə xatın türbəsi təkcə Azərbaycan memarlığında deyil, ümumən İslam memarlığında ən uca və incə kompozisiyası ilə seçilən uzunömürlü türbələrdən biri hesab edilir. Bu abidədə tək-cə bədii təkəkkürün dərinliyi, zövq incəliyi deyil, eləcə də geniş riyazi biliyə və zəngin yaradıcılıq təcrübəsinə əsaslanan mühəndislik dühası nümayiş etdirilib. Abidənin baştağında kufi xətlə yazılan "Biz gedirik, əsər qalır yadigar" misraları isə onu göstərir ki, mədəniyyətimizdə Möminə xatın kimi heç vaxt köhnəlməyən, öz varlığı ilə yerləşdiyi bölgəni tanıdan, şöhrətləndirən abidələr insanların yaddaşında və tarixdə həmişə qalacaq.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev milli memarlığımızın bu möhtəşəm abidəsini 1999-cu il oktyabrın 14-də ziyarəti zamanı demişdir: "Bu abidənin qiyməti yoxdur. Möminə xatın türbəsi XII əsrdə, orta əsrlərdə Azərbaycanın nə qədər zəngin mədəniyyəti olduğunu, doğrudan da böyük memarlıq məktəbi olduğunu göstərir. Bu abidənin memarlıq qiyməti ilə bərabər bizim üçün, bəlkə, daha da böyük qiyməti Azərbaycanın qədim dövlət olmasını göstərmişdir. Bu tək-cə memarlığın zənginliyini yox, dövlətçiliyin nə qədər zəngin olduğunu nə qədər möhkəm olduğunu da göstərir". Ulu Öndərin bu səfərindən sonra,

onun göstərişi ilə abidə əsaslı şəkildə bərpa olunub, bu addım xalqımızın zəngin tarixinə, mədəniyyətinə, tarixi köklərinə qaydısında, onu dərk etməsində mühüm rol oynayıb. Bu əzəmətli memarlıq abidəsi, tariximizi təsdiq edən bir abidə kimi Atabəylər dövlətinin və Azərbaycanın XII əsrdəki dövlətçilik tədqiqinə, öyrənilməsinə geniş imkanlar açır. Möminə xatın türbəsi Azərbaycan memarlığının ən nadir və unikal abidələrindən biri kimi UNESCO-nun maddi-mədəni irs nümunələri üzrə əsas siyahısına düşməyə layıqdır.

Yusif Küseyr oğlu türbəsi Naxçıvan-Mağara memarlıq məktəbinin ən gözəl nümunələrindən biridir. Türbə yeraltı və yerüstü hissələrindən ibarət olub, konstruktiv həllinin harmoniyası və gözəlliyi ilə diqqəti cəlb edir. Türbənin xarici səthinin hər biri müxtəlif şəkilli həndəsi ornamentlərlə bəzədilib. Memar taxcaların içərisini də naxış kompozisiyaları ilə yüngülləşdirib, künclərin vertikal ritmini, konstruktiv dəyərini artırır.

Çatmadağ şəkilli bu qapının üzərindəki kitabə bildirir ki, bu türbə xacə, şanlı reis, dinin zəkası, İslamın camalı, şeyxlər başçısı Yusif Küseyr oğlundur və abidə 1162-ci ildə tikilib. Əsas fasaddan sol tərəfdəki kitabədə isə "Bəna Əcəmi Əbubəkr oğlu Naxçıvaninin əməlidir" şəklində türbənin memarının adı qeyd olunub. Əcəmi Naxçıvani və onun yaratdığı məktəb təkcə Naxçıvanı əhatə etməyib, bütün Şərqi aləminə onun memarlıq üslubu yayılıb, böyük əsərlər yaradılıb. Şərqi memarlığı üçün bir məktəb rolunu oynayan Əcəmi yaradıcılığının təsiri ilə inşa edilən Culfadakı Gülüstən türbəsi (XII əsr), XIV əsrdə tikilən Qarabağlar, həmçinin türk mühəndisi Memar Sinanın İstanbulda memarı olduğu türbələr bu gün də bütün dünyanı heyretləndirir.

Bir neçə ay öncə Azərbaycanın görkəmli memarı Əcəmi Naxçıvaninin 900 illik yubileyinin 2024-2025-ci illərdə UNESCO çərçivəsində qeyd olunacaq tədbirlər siyahısına daxil edilməsi hamımızı qürurlandırdı. Bu onu göstərir ki, Azərbaycan memarlığında iz qoyan, cığır açan Əcəmi Naxçıvani irsi ölməzdir və bütün dünya onun ustalığını qəbul edir. Bu həm də ona imkan verir ki, Memar Əcəmi yaradıcılığı daha geniş tədqiq olunsun. Çünki onun irsi gəncliyimizə, gələcəyimizə nümunədir.

Rəhim Rəhimov

"Naxçıvanqala" Tarix-Memarlıq Muzey Kompleksinin Direktoru

Bu il havanın bir qədər gec isinməsindən şikayətlənənlər, indi də istidən gileylənir. İsti havada ictimai nəqliyyatda, xüsusilə avtobuslarda yol getmək adamın ürəyini sıxır. İritutumlu avtobusların pəncərələri yuxarıda yerləşdiyindən içəri normal şəkildə sərinləşmir. İsti havada, pik saatda, əhalinin çoxluğundan nəfəs almaq da çətinləşir. Sərnişinlərin havalandırma və ya kondisioneri yandırma tələbi isə cavabsız qalır. Ya da "nasazdır, işləmir" deyilir. SİA məsələ ilə bağlı araşdırma aparıb. Sərnişinlər bildiriblər ki, təzə avtobusların sürücüləri kondisionerləri işə salmağa icazə verilmədiyini deyirlər. Köhnə avtobusların dərdi isə çəkiliş deyil. İstidən artıq sürücülər də dilə gəliblər.

Nəqliyyat eksperti Aslan Əsədov bildirib ki, bu məsələ hər il gündəmə gəlir: "Demək olar ki, hər yay vətəndaşların ictimai nəqliyyatda kondisionerlərin işləməməsi ilə bağlı narazılıqları olur.

Avtobuslarda niyə "cəhənnəm istisi" hökm sürür?

Yanacaq işləyən nəqliyyat vasitələri kondisioner işləyən zaman müəyyən sərfiyyat xərcləyir. Həmin nəqliyyatı idarə edən şəxs də belə qənaətə gəlir ki, kondisioner işləsə, daha çox yanacaq sərf olunacaq və bu da daha çox maliyyə itkisinə səbəb olacaq. Bu nöqtəyə nəzərdən avtobus sürücüləri üçün rəhbərlik qarşısında müəyyən narahatedici məqam yarana bilər. İctimai nəqliyyat vasitələrində kondisioner işləməməsinin əsas sə-

bəbi budur, başqa hər hansı bir predmentin olduğunu düşünmürəm".

Ekspertin də dediği kimi, bu hal hər yay təkrarlanır. Hazırda da vəziyyət belədir; sərnişinlər avtobuslarda istidən və havasızlıqdan əziyyət çəkir, yaşlı insanların halı pisləşir. Avtobusların bezilərində pəncərələr açılmaz, günəşdən qorunmaq üçün pərdələrə belə rast gəlinmir. Üstəlik, avtobuslarda tez-tez sərnişin sıxlığı yaranır və

basabasdan insanların əsəbləri bir az da tarıma çəkilir. Sürücülər isə buna əhəmiyyət belə vermir, sərnişinlər barədə düşünmürlər. Nəticədə Bakıda ictimai nəqliyyatda getmək bir işgəncəyə çevrilib. Əksər sürücülər bəzən vəziyyətdən çıxmaq üçün qanunsuz da olsa, avtobusun qapılarını açıq saxlayırlar. Bu da sərnişinlərin həyatı üçün böyük təhlükə yaradır.

Qeyd edək ki, dünyanın bir

çox ölkələrində, şəhərdaxili marşrutlarda kondisionerli avtobuslardan istifadə olunur. Hətta bəzi ölkələrdə əhalinin rahatlığı üçün kondisionerli dayanacaqda da rast gəlinir. Azərbaycanda isə mənzərə hər gün qarşılaşdığımız kimidir...

Ləman Sərraf

Beş gün ərzində İranın seçki qərarı prezident seçkilərində iştirak etməyə hazır olan 80 nəfəri qeydə alıb. Bu barədə iyunun 3-də Tasnim agentliyi məlumat yayıb. Qeyd olunur ki, qeydiyyatdan keçənlərin yarıdan çoxu ölkə parlamentinin keçmiş və ya indiki deputatlarıdır. Bundan başqa, ərizələri qəbul edilən 4 deputat qadındır. Qəyyumlar şurasının şəxsləri nəzərdən keçirmək üçün on gün vaxtı var və yekun siyahı iyunun 22-də açıqlanacaq. Elə həmin gün İran KİV-i prezident seçkilərində namizədlərin qeydiyyatının başa çatdığını bildirib. Beş günlük qeydiyyat prosesi mayın 30-da cümə axşamı başlayıb.

İyunun 1-də Mehr agentliyi yazıb ki, həkim və siyasətçi Zohreh Elahian İranda keçiriləcək prezident seçkilərində qeydiyyatdan keçən ilk qadın olub. Agentliyin qeyd etdiyi kimi, Elahian qeydiyyatdan keçdikdən sonra devizinin "sağlam hökumət, sağlam iqtisadiyyat və sağlam cəmiyyət" olacağını bildirib. Həmçinin ölkə parlamentinin keçmiş spikeri Əli Laricani, ölkənin Mərkəzi Bankının keçmiş rəhbəri Abdel Nasser Hemmati, İranın Ali Rəhbərinin Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasındaki nümayəndəsi Səid Cəlili və İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) generalı Seyid Vahid Haqqanyan kimi keçmiş komandirlər də ərizə veriblər.

İran prezidenti İbrahim Rəisi mayın 19-da təyyarə qəzasında dünyasını dəyişib. Qəza o, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə görüşdən qayıdarkən baş verib. Bundan başqa, qəza uğrayan helikopterdə İranın xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahian da olub. Rəisinin kortəji üç helikopterdən ibarət olub, onlardan ikisi təhlükəsiz şəkildə təyinat yerinə çatıb. Fəlakəti araşdırmaq üçün komissiya yaradılıb. Məhəmməd Mokhbər İranın birinci vitse-prezidenti kimi ölkə lideri üçün yeni seçkilərə qədər 50 gün müddətində müvəqqəti dövlət başçısı vəzifəsini icra edir.

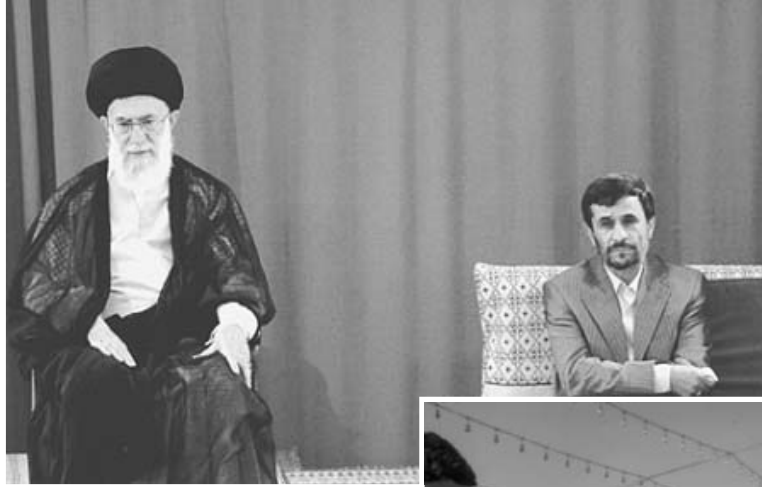
İranda 14-cü növbədənəkar prezident seçkiləri üçün namizədlərin qeydiyyatı başlayıb. Seçkilərin keçirilmə tarixi iyunun 28-nə təyin edilib. Rəisinin potensial varislərinin axtarışı Tehran və Vaşinqton arasında Qərbin İslam Respublikasına tətbiq etdiyi sanksiyaların mümkün təsiri ilə bağlı dolaylı danışıqların davam etdiyi bir vaxta təsadüf edir. Bunu İran Xarici İşlər Nazirliyi də rəsmən təsdiqləyib. Buna baxmayaraq, müxtəlif təsir qrupları bu dosyaya nəzarət etmək iddiasındadırlar. Rəisinin ölümü isə onların rəqabətini daha da gücləndirdi.

Prezidentlik uğrunda mübarizə aparmaq istəyənlər bu həftədən etibarən rəsmi qeydiyyatdan keçmiş bütün ərizəçilər səlahiyyətlərinin və ixtisaslarının tələb olunan vəzifələrə uyğun olmasını təmin etmək üçün tənzimləyici orqan, Mühafizə Şurası tərəfindən yoxlanılacaq. Təsdiq olunanların yekun siyahısı iyunun 11-də açıqlanacaq. Onun dərcindən sonra siyasətçilərin seçki kampaniyasını təşkil etmək və keçirmək üçün təxminən iki həftə vaxtı olacaq. İyunun 28-də keçirilən birinci turda təqdim edilmiş namizədlərdən heç biri səs çoxluğunu toplamasa, iyulun 5-də ikinci tur keçiriləcək.

Seçki Qərarının rəhbəri Məhəmməd Tağı Şahçəraqinin dediyi kimi, İranın bütün səlahiyyətli strukturları maraqlananları qeydə almağa

İranda prezidentlik uğrunda savaşı

80 nəfər seçki marafonuna hazırlaşır

aşkar edilən namizədlər rədd edilir.

Amerika kəşfiyyat xidmətlərinə yaxın olan "Stratfor" analitik mərkəzinin məlumatına görə, Rəisinin varisi çox güman ki, mühafizəkar rejimin başqa bir nümayəndəsi olacaq. "Mühafizəçilər Şurası" getdikcə daha çox iranlı mühafizəkarların xeyrinə gündəmi qarışdırır, xeyli sayda islahatçıları seçkilərdən kənarlaşdırır və hətta İranın Ekspertlər Assambleyasına seçkilərdə iştirakına qadağa qoyulmuş Ruhani kimi rejimin çox hörmətli nümayəndələrini diskvalifi-

Prezidentliyə namizəd İsmaili kimdir?

İranın mədəniyyət və İslami İslam naziri, mühafizəkarlar qanadının aparıcı simalarından olan Məhəmməd Mehdi İsmaili iyunun 28-də keçiriləcək prezident seçkilərində iştirak etmək üçün ərizə verib. Müraciətin dördüncü günündə İsmaili vitse-prezident Möhsün Mənsuri ilə birlikdə 14-cü prezident seçkilərində namizəd kimi qeydiyyatdan keçmək üçün Daxili İşlər Nazirliyinin nəzdində yaradılmış seçki müraciəti mərkəzinə gəlib.

Nazir bildirib ki, prezident olarsa, "xarici siyasət indiki formada davam edəcək, İran regionun iqtisadiyyatı və sənaye mərkəzinə çevriləcək, mənzil və tikinti layihələrini başa çatdıracaq, səhiyyə sistemini təşkil edəcək və ədalətli bütün ölkəyə yayacaq". Qeyd edək ki, İsmaili 2023-cü ilin fevralında Avropa İttifaqının (Aİ) sanksiyalar siyahısına əlavə edilib. Keçmiş prezident Mahmud Əhmədiyənin dövründə vitse-prezident vəzifəsində çalışmış Məsud Zəribafan, keçmiş parlamenti və hüquqşünas Mahmud Sadiqi, istefada olan briqada generalı Hüseyn Əfşarzadə və keçmiş kənd təsərrüfatı naziri Sadiq Xəliləyan da namizədlik vəzifələrini təqdim ediblər.

Konstitusiyanın Nəzarət Şurası namizədlərin seçkidə iştirak etmək üçün "lisenziya"nın olub-olmaması ilə bağlı qərar verəcək. Konstitusiyaya əsasən, Şura prezident seçkilərində, İran Məclisinə və Ekspertlər Məclisinə seçkilərdə namizədləri "rejimin dəyərlərinə sadiqlik"lərinə görə qiymətləndirir. İranın Ali Lideri Ayətullah Əli Xaməneinin təmsil etdiyi "Vilayət-i Fəqih ofisinə və İslami dəyərlərə bağlılıqda çatışmazlıqlar"

Rəhbər Əli Xaməneinin uzun müddətə etdiyi xəbərdarlıqlarına baxmayaraq irəli sürülüb.

Seçki qərarına sənədləri təqdim etdikdən sonra keçirilən qısa mətbuat konfransında Əhmədiyə bildirib ki, İslam Respublikasının qarşısında duran bütün problemləri həll etmək olar. İranın keçmiş prezidenti bu vəziyyətdə "milli potensialdan maksimum istifadəni" vacib şərt hesab edir. 63 yaşlı siyasətçi prioritetləri arasında "yoxsulluğa qarşı hərtərəfli mübarizə və rifah göstəricilərinin yaxşılaşdırılması"nı müəyyən edib.

İranın ali liderinin Əhmədiyənin namizədliyinin açıq rəqibi olması mühüm amil olaraq qalır. 2016-cı ildə Xaməni çıxışlarının birində siyasətçiyə seçkilərdə iştirakdan çəkinməyi tövsiyə etdiyinə ehyam vurmuşdu. Sonra Xaməni qeyd edib ki, "ölkənin birliyinə və bütövlüyünə xələf gətirəcək addımlardan" çəkinmək lazımdır, əks halda bundan Tehranın xarici düşmənləri istifadə edə bilər.

Əhmədiyə problemidir, çünki onun 2009-cu ildə yenidən seçilməsi kütləvi etirazlara və sonradan geniş repressiyalara səbəb olub. İslahat hərəkatının lideri Mirhüseyn Müsevini təmsil etdiyi müxalifət nəticələrin saxtalaşdırıldığını və buna görə də İran hakimiyyətinin kompromis kimi hətta 2009-cu il prezident seçkilərinin nəticələrini qiymətləndirmək üçün Müstəqil Komissiyanın yaradılmasına razılıq verib. Müxalif "İran Wire" nəşri qeyd edir ki, İranda yalnız ali rəhbərliyin dəyişməsi Əhmədiyənin böyük siyasətə qayıtması üçün əlverişli şərait yarada bilər. O, 2022-ci ilin kütləvi etirazları və 2023-cü ilin oktyabrında başlayan Qəzza münaqişəsi zamanı öz ritorikasında ehtiyatlı davranıb.

Prezident seçkilərində ilk qadın namizəd

kasiya edir. "Stratfor" əlavə edir ki, "Mühafizəçilər Şurası" seçki prosesinə həmişəkindən daha ciddi nəzarət edəcək və Rəisinin regional milli təhlükəsizliklə bağlı fikirlərini bölüşən başqa bir mühafizəkar fiqurun yüksəlişini təmin edəcək". Vaşinqton Yaxın Şərq İnstitutu (MEI) öz növbəsində qeyd edir ki, İran elitəsindəki islahatçı və mötədil fraksiyalar hələ də hökumətin qərarvermə mexanizmini öz əlində cəmləşdirən İranın Ali Lideri Əli Xaməneinin başqa namizədlərə qarşı xoşməramlılıq nümayiş etdirəcəyinə ümid edir. "Ancaq belə ümidlər çox güman ki, əsassızdır. Xaməni, demək olar ki, seçkiləri onun ideoloji cəhətdən sərt islamçı dünyagörüşünü bölüşən müxtəlif namizədlər arasında rəqabətlə məhdudlaşdıracaq", - analitik mərkəzinin qənaəti belədir.

2005-2013-cü illərdə İran prezidenti olmuş Mahmud Əhmədiyənin növbədənəkar prezident seçkilərində iştirak etmək üçün qeydiyyatdan keçib. Hakimiyyəti Qərblə münasibətlərdə qarşıdurmanın artması, milli nüvə proqramının inkişafında sıçrayış və əxlaq polisinin yaradılması ilə yadda qalan populist siyasətçi mayın 19-da dünyasını dəyişən İbrahim Rəisinin yerini tutmaq niyyətindədir. Namizəd Əhmədiyənin yenidən seçilməsinin İran cəmiyyətini qütbləşdirəcəyini açıq şəkildə bildiren Ali

İranda həkim və siyasətçi Zohreh Elahian növbədənəkar prezident seçkilərində qeydiyyatdan keçən ilk qadın olub. "Mehr" agentliyinin qeyd etdiyi kimi, Elahian qeydiyyatdan keçdikdən sonra devizinin "sağlam hökumət, sağlam iqtisadiyyat və sağlam cəmiyyət" olacağını bildirib. O, gənclərin potensialından istifadə edən, siyasi və sosial azadlıqları dəyərləndirən yeni idarəetmə variantını tətbiq edəcəyinə söz verib. "İşıqlı gələcəyə ümid və şərəf zirvəsinə çatmaq ümidi ilə İslam İranı üzərində ümid və şərəf günəşi doğacaq. Ağsaqqallarla məsləhətləşdikdən sonra bir neçə saatdan sonra ölkənin qadın icmasının kiçik bir hissəsi kimi ölkənin seçki qərarında iştirak edəcəm" deyə yazıb.

Beləliklə, məcburi seçkilərə gədən İran 80 namizəd arasından seçimini etməlidir. Qərbin basqıları, qonşularla hələ də qeyri-səmimi münasibət, Yaxın Şərqdə qeyri-müəyyən vəziyyət, ölkə daxilində sosial problemlərin hər gün artması fonunda sabaha bağlanan ümidlərin boş getməməsi üçün İran cəmiyyəti iki yoldan birini seçməlidir. Ya dövlət siyasətini kökündən dəyişməli, ya da əvvəlki ritorikasına qalmaqlla bir az da dünyadan təcrid olunmalıdır.

V.VƏLİYEV

Şaman: "Azərbaycanın bütün ərazisi mistik enerji mərkəzləri ilə doludur"

"Gizli təşkilatlar var, planetə və bəşəriyyətə təsir edən incə enerjilər uğrunda müharibə gedir"

"Qobustan başqa aləmlərə, paralel dünyaya keçid üçün xüsusi məkan, gizli portaldır"

Qobustan açıq səma altında muzeydir, YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilmiş qədim qayaüstü sənətinin nadir abidəsidir. Bu ərazi son 15 min il ərzində daimi yaşayış yeri olub və burada təqdim olunan və zamanın silə bilmədiyi petroqliflər bəşər tarixinin əsas dövrlərinə aiddir. Azərbaycanlı şaman Tərhan Manafov özünü qədim sivilizasiyanın varisi və Qobustanda şaman ənənələrinin qoruyucusu adlandırır. Bu gün o, burada dənizin, odun və havanın təmizlənməsi ayinlərini həyata keçirir. "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində şaman Qobustanın müqəddəs sirlərindən və "yenilmə"nin köməyi ilə insanın taleyini necə dəyişdirə biləcəyinizdən danışdı.

- Müsahibələrinizin birində demişdiniz ki, Qobustanda doğulan şəxs mütləq şaman olmalıdır. Bu yerin sizə necə təsir etdiyini deyə bilərsinizmi?

- Planetimizdə Tibet və ya Mısırda piramidalar kimi xüsusi yerlər var. Onlar insana təsir edən ən güclü enerjiyə malikdir. Qobustan da belə yerlərə aiddir. Mən Qobustan Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun yaxınlığında, bu rayonda doğulmuşam. Orada mənim əcdadlarımla bir neçə nəslə yaşayıb. Anam mənə dedi ki, mən doğulanda mənə müəyyən bir varlıq görünürdü. Sanki mənim məqsədimi "göstərdi". Bilirsiniz, elə belə şaman olursanız. Sizi seçən və sizə xüsusi güc verən ruhlar var.

Xatırladığım qədər, uşaqlıqdan astral səyahət etdiyim qeyri-adi yuxular görmüşəm. Yadımdadır, yoldaşlarımla məktəbdən qaçırdıq və oynadığımız yer Qobustan qayaları idi. Bizim öz oyunumuz var idi və onu "Multfilmə baxmaq" adlandırdıq. Qayaüstü rəsmlər olan mağaraya girdik və bir müddət sonra onlar gözümüzün qabağında sanki "canlandı". Bizim öz texnologiyamız var idi, onun köməyi ilə bu hərəkəti gördük. İndi buna meditasiya deyilir, amma o zaman biz belə bir söz bilmirdik.

- Xüsusi qabiliyyətləri nə vaxt hiss etməyə başladınız?

- Yaşım artdıqca, mənə bu qədər qeyri-adi nə baş verdiyini düşünməyə başladım. Elmi öyrənməyə başladım, paranormal hadisələri öyrəndim, qayaüstü rəsmləri öyrəndim və sonra şamanın qavalının xüsusi ritmlərinin köməyi ilə dəyişdirilmiş şüur vəziyyətinin texnikası ilə maraqlandım. Şamanların əsas məqsədi yuxuda kölgələr dünyasına səyahət etməkdir. Qobustanda qeyri-adi daş- "qavaldaş" var, onu döyəndə xüsusi titrəyişlər yaranır və insan trans vəziyyətinə düşür. Yavaş-yavaş bu texnikadan istifadə etməyə başladım, həm də Qobustanın palçıq vulkanlarında xüsusi təmizləmə ritualları həyata keçirdim. Yolumu davam etdirmək qərarına gəldim və Altay şamanları ilə inisiyaya ritualından keçdim, Hindistanda yoqları ziyarət etdim və sonra Tibetdə oldum. Başa düşdüm ki, iki dünya var- təzahür etmiş dünya və təzahür etməmiş dünya. Qobustan isə başqa aləmlərə keçid üçün xüsusi məkan, dünyanın hər yerindən şamanları, sufileri həmişə bu əraziyə cəlb edən bir növ portaldır.

- Şamanların gücü nədir və insanlara necə kömək edə bilərlər?

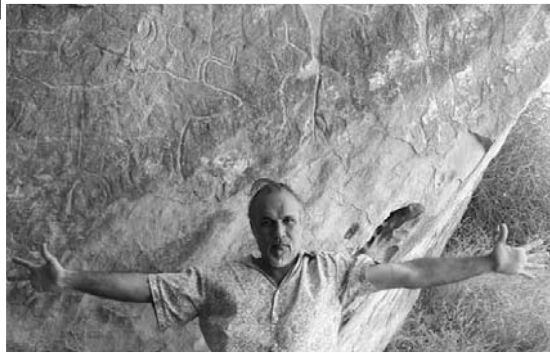
- İnsanın problemləri olanda bilənədir ki, bu problemlərin kökü onun həyatını proqramlaşdıran şüuraltındadır. Şaman insanı bir növ transa salmaqla, bu insanın reallığını yenidən proqramlaşdıraraq, bu incə dünyanı gəzə və səyahət edə bilər. Bu prosesi hipnozla qarışdırmaq olmaz, mən insan özünü dəyişmiş şüur vəziyyətində tapıb öz üzərində işləməyə başlayanda onu yenidən proqramlaşdırmaqdan danışaram; İndi bu texnika populyarlaşdı və bütün müasir psixoterapiya, məşq, "istək lövhəsi", yoqa və daha çox şey yenidən proqramlaşdırılmaya əsaslanır.

- Belə çıxır ki, hər bir insan həyatını dəyişə bilər?

- Bir həyat tərzindən digərinə, bir şəxsiyyətdən digərinə keçə bildiyi halda. Məsələn, adam gəlir, onun daxilində problem var. Əgər o

özünü "hər şey yaxşı olacaq" və ya "ən cəlbədar və cazibədar mənəm" deyər inandırsa, bu, heç nəyi dəyişməyəcək. İnsan o qədər kordur ki, onu yenidən "sökmək" və "yığmaq", yəni yenidən işə salmaq lazımdır. Və bunun üçün bir şaman lazımdır.

Mən Qobustanın şamanıyam və bu, konkret mövqedir, ənənədir. Qobustan bəşər sivilizasiyasının yarandığı qədim sehirli məkandır, planetimizdə bir çox dinlərin yarandığı nadir yerlərdən biridir. Mən bu ənənələr məktəbinin nümayəndəsiyəm və dünyanın böhranı

rana girdiyi bir vaxtda mənim misiyam Qobustanın gücündən istifadə edərək bəşəriyyətin dünyaya yeni enerji dalğası atmasına kömək etməkdir. Mən insanları bu gücə bağlamaq istədim. Bu məqsədlə mən indi bir layihə üzərində işləyirəm- "İnsan Sivilizasiyalarının Yaradılışının" Park Muzeyi- bu, bir növ şəxsi inkişaf mərkəzi olacaq.

- Fundamental missiyanızdan danışdınız, amma şübhəli ki, insanlar da sizə adi yardım xahişləri və şəxsi problemlərlə müraciət edirlər?

- Bəli. Amma şəfa məsələlərinə çox da qarışmamağa çalışıram. Qızlar tez-tez mənimlə əlaqə saxlayıb erə getmək üçün kömək istəyirlər.

- Və bunu həll edilə bilərsiniz?

- Bəli. Onlarda yenidən yükləmə baş verir, bundan sonra qız digər vibrasiyalar, yeni enerji yaymağa başlayır və təbii olaraq kişiləri özünə cəlb edir. Yadımdadır, bir qızı beş dəfə evləndirmişdim və o, yenidən yanıma qayıdanda onu artıq geri göndərmişdim. Sadəcə, hər dəfə seçdiyini sonra bəyənmişdi (gülür).

- Azərbaycanda ezoterik turizm nə dərəcədə populyardır?

- Çox məşhur! Xüsusilə dünyanın hər yerindən kosmoenergetiklər, yoqlar, şamanlar Qobustana gəlirlər. Kriya yoqa ustası İmram bu yaxınlarda gəldi və onun performansından çox məmnun oldum. Haqqında danışdıqlarımız Qobustanın qayaüstü rəsmlərində ilkin formada təsvir edilmişdir. Hətta İmram

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği: dövlət müstəqilliyimizin bərpasının 30-cu ili- Azərbaycan dövlətçiliyi müasir mərhələdə" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

üçün də bu, onun təlimlərinin doğruluğunun təsdiqi və əlavə sübutu oldu. O, kundalini, astral səyahət, zaman və məkanda hərəkət haqqında danışır və bütün bunlar Qobustanın qayaüstü rəsmlərində şifələni.

Azərbaycanın bütün ərazisi sehirli yerlərlə doludur, burada müqəddəs abidələr saxlanılır və xüsusi məbədlər var. Azərbaycan unikal ölkədir. Onun hər şeyi var: şamanizm, Misir şumer sirləri, manixeylik, zərdüştilik, alban xristianlığı, islam, sufizm, kabbala. Bizim qədim tariximizə dair sübutlarımız var- bunlar

Zərdüş məbədləri, xristian alban məbədləri, sufi xanəqahları, yəhudi kabalizm məbədi və sair digər şeylərdir.

Amma insanlar Azərbaycana təkcə Qobustanı deyil, məsələn, Qız Qalasını- qədim ulduzları seyr edənlərin, dünya astrologiyasının mərkəzi olan və hələ də zamanın sirlərini saxlayan Qız qalasını görmək üçün gəlirlər. Bir çox insan ölkənin şimalına səyahət edir. İşıq qülləsi kimi tərcümə olunan Çıraqla var. Bu, illuminatilərin- işığa sitayiş edənlərin toplaşdığı zərdüşti qülləsidir. Sonra sufi sirlərinin təbiq edildiyi müqəddəs Babadağ dağı gəlir. Beşbarmaq dağı qədim ziyarətگاهی olan anomol yerdir, o biri dünya ilə bizim dünya arasında divar var; Şambalanın "qolu" olan Xinalıq kəndi də var, burada hündürboylu, nurani insanlar yaşayırdı. Biz Tibetdə yüksəlmiş ustadlar haqqında bilirik, lakin Azərbaycanda da xüsusi yerlər var. Məsələn, Kiş kəndində nəhəng boylu və qeyri-adi görünüşlü insanların dəfn edildiyi ilk xristian məbədi var.

- Ziyarətçılara, pirlərə münasibətiniz necədir?

- Bilirsiniz, heç kim sıfırdan heç nə tikmir və min illərdir heç kim heç kimə elə belə sitayiş etməyib. İş ondadır ki, bunlar paranormal zonalar və insanların xüsusi güclər aldığı və şəfa tapdığı yerlərdir. Beşbarmaq dağı Musa peyğəmbərin Xızır peyğəmbərlə görüşdüğü yerdir. Yeri gəlmişkən, İmram ötən il Xızır ilə "görüşmək" üçün Beşbarmağa getmişdi. Çəşqinsınız? Amma Xızır başqa ölçülərdə yaşayan, bəzən dünyamıza gələn ölməz varlıqdır. Bakının mərkəzində daha bir

unikal ziyarətگاهی olduğunu bilir-dinizmi? Şirvanşahlar sarayında yerləşir və bütün dünya sufilərinin sitayiş etdiyi Seyid Yəhya Bakuvinin məqbərəsidir. Bu orta əsr filozof-ilahiyyatçısı və astroloqunun məzarı ən güclü enerjiyə malik bir yerdir. Qeyd edim ki, bir neçə il əvvəl Seyid Yəhya Bakuvinin 550 illik yubileyi YUNESKO səviyyəsində qeyd olundu.

- Rus şamanları ilə əlaqə saxlayırsınız? Onlar Azərbaycana nə qədər tez-tez gəlirlər?

- Cəmi bir neçə həftə əvvəl Altay şamanı Aleksey Çıçakov burada idi. O, Bakıda ictimai çıxışlar, eləcə də ənənəvi Altay musiqisi konserti keçirib. Onunla Qobustana, eləcə də Azərbaycanın energetik yerlərinə səyahət etdik. Çıçakov burada ayınlar yerinə yetirir, insanlara kömək edirdi. Yeri gəlmişkən, o, Azərbaycana ikinci dəfədir ki, gəlir. Biz eyni nəticəyə gəldik ki, Qobustanla Altay arasında ezoterik səviyyədə əlaqə var, bu əlaqə hələ qədim zamanlardan, 10 min il əvvəldən var. Dünyanın hər yerindən şamanlar Azərbaycana səfər etmiş, bilik və güc mübadiləsi olmuşdur. Biz Altayın möhtəşəm miqyasını bilirik - şamanın, suyun, tayqanın böyük bir gücü var. Və burada biz getdikcə türk şamanlığının bir növ davamı olan sufizmə çevrilən fəlsəfi aspektdə təzahür etdik. Əbəs yerə deyil ki, böyük sufilərin hamısı türk olub.

- Və sonda soruşmaya bilirməm, xeyir ilə şər arasında qarşıdurma həqiqətən varmı?

- Təbii ki, var. Xüsusi gizli təşkilatlar var, illuminatilər, Masonlar var, sui-qəsd nəzəriyyələri, şizotizm var. Planetə və onun sakinlərinə təsir göstərən incə kosmik axınlar uğrunda müharibə gedir.

- Sizcə, sonda kim qalib gələcək?

- Böyük müdrik Zərdüş peyğəmbər deyirdi ki, mübarizə insanın ruhunda gedir və o, nəyi seçsə, o qalib gələcək. Əgər insan maddi enerjini- kapitalizmi seçsə, o zaman texniki cəhətdən inkişaf edəcək, lakin sonda bütün bunlar ekoloji böhrana gətirib çıxaracaq. Günəşi- mənəvi, incə, astral ölçünü seçsə, növbəti, mənəvi mərhələyə keçəcəkdir. Hamısı hər birimizin seçimindən asılıdır. Xeyir və şər bizim içimizdədir. Bizə, sadəcə, tərzini yaxşılaşdırmağa və yaradılışa tərəf əymək lazımdır.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Hansı hallarda müddətli əmək müqaviləsi bağlanır?

HÜQUQŞÜNAS AYDINLIQ GƏTİRDİ

“Əmək müqaviləsi müddətli və müddətsiz olmaqla iki formada bağlana bilər”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Hüquqi-Sosial Yardım və Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Fariz Əkbərov deyib. Fariz Əkbərov sözlərinə belə davam edib: “Əmək müqaviləsində onun hansı müddətə bağlanması göstərilməmişdirsə, həmin müqavilə müddətsiz bağlanmış hesab edilir. Müddətli müəyyən edilmədən bağlanan əmək müqaviləsi hər iki tərəfin razılığı olmadan birtərəfli qaydada müddətli əmək müqaviləsi ilə əvəz edilə bilməz.

Müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq 5 ildən artıq müddətə davam edərsə, müddətsiz əmək müqaviləsi hesab edilir. Əmək müqaviləsi 2023-cü ildən sonra müddətsiz müqavilə hesab edilməlidir və ona müqavilə müddətinin bitməsi ilə xitam vermək olmaz.

Əmək Məcəlləsinin 45-ci maddəsinin 5-ci bəndində qeyd edilir ki, müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq 5 ildən artıq müddətə davam edərsə, müddətsiz əmək müqaviləsi hesab edilir. Əmək funksiyasının yerinə yetirilməsi şərtlərinə görə işin və ya göstərilən xidmətlərin daimi xarakterə malik olduğu qabaqcadan bəlli olduğu hallarda, bu Məcəllənin 47-ci maddəsi ilə müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, əmək müqaviləsi müddətli müəyyən edilmədən bağlanmalıdır. Məcəllənin 47-ci maddəsinə əsasən, əmək müqaviləsinin müddətli bağlanması yalnız aşağıdakı hallarda mümkündür:

a) işçinin əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirməsi, ezamiyyətdə, məzuniyyətdə olması, habelə iş yeri və vəzifəsi saxlanılmaqla qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hallarda müəyyən səbəbdən müvəqqəti olaraq işə çıxılmaması ilə əlaqədar onun əmək funksiyasının başqa işçi tərəfindən icrasının zərurəti olduqda;

b) təbii və iqlim şəraitinə və ya işin xüsusiyyətinə görə il boyu görülə bilməyən mövsümü işlərin yerinə yetirilməsi zamanı;

c) işin həcmindən və davamiyyətindən qısamüddətli olduğu təmir-tikinti, quraşdırma, yeni texnologiyaların tətbiqi və mənimsənilməsi, təcrübə-sınaq işləri aparılması və bu qəbildən olan digər işlərin görüldüyü hallarda;

ç) müvafiq vəzifə (peşə) üzrə əmək funksiyasının mürəkkəbliyi, məsuliyyətliyi baxımından işçinin əmək və peşə verdişlərinin mənimsənilməsi, yüksək peşəkarlıq səviyyəsinin əldə edilməsi tələb olunan (stajkeçmə, rezidentura dövrləri) hallarda;

d) işçinin şəxsi, ailə-məişət vəziyyəti ilə bağlı olan, o cümlədən işləməklə yanaşı təhsil

aldığı, müəyyən səbəbdən müvafiq yaşayış məntəqəsində müvəqqəti yaşadıqı, pensiya yaşına çatdıqda işləmək istəyi olduğu hallarda;

e) müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) göndərişi ilə haqqı ödənilən ictimai işlər görülərkən;

ə) bu Məcəllənin 6-cı maddəsinin “c” bəndində göstərilən orqanlar istisna olmaqla seçkilil orqanlarda (təşkilatlarda, birliklərdə) seçkilil vəzifələrə seçilərkən;

f) tərəflərin hüquq bərabərliyi prinsipinə əməl edilməklə onların qarşılıqlı razılığı ilə;

g) bu Məcəllənin 46-cı maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş qaydada işçilərlə briqada, işçi qrupu halında kollektiv əmək müqaviləsi bağlandıqda;

h) qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

Yuxarıda göstəriləndiyi kimi müddətli əmək müqaviləsinin bağlanması işin daimi xarakter daşımadığı hallarda tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında mümkün ola bilər”.

Ayşən Vəli

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

Özcan Deniz bu gün Bakıya gəlir

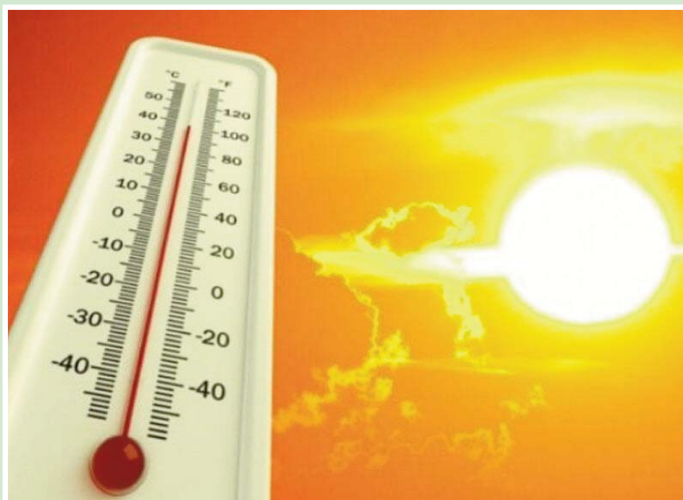
Türkiyəli məşhur müğənni Özcan Deniz bu gün Bakıya gəlir. SİA-nın əldə etdiyi məlumata görə, tanınmış müğənni Bakı restoranlarının birində sevənlərinin qarşısında konsert proqramı ilə çıxış edəcək. Konsertin 21:30-da başlanması gözlənilir.

XƏBƏRDARLIQ: Havanın temperaturu 38 dərəcəyədək artacaq

Bakıda və Abşeron yarımadasında iyunun 5-də hava şəraitinin yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, mülayim cənub-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 19-24° isti, gündüz 31-36° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi norma daxilində 760 mm civə sütunu olacaq. Nisbi rütubət gecə 60-65 %, gündüz 40-50 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gündüz bəzi dağlıq rayonlarda qısamüddətli leysan xarakterli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər arabil duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 18-23° isti, gündüz 33-38° isti, dağlarda gecə 8-13° isti, gündüz 16-21°, bəzi yerlərdə 26° isti olacaq.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3200